

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

**DIPLOMSKO DELO
PRIJAVA RAZISKOVALNEGA PROJEKTA ZA
FINANCIRANJE IZ SREDSTEV EU**

KAZALO

UVOD	1
1. POJEM RAZISKOVANJA.....	2
1.1 EVROPSKO RAZISKOVANJE.....	2
1.1.1 EVROPSKI RAZISKOVALNI PROSTOR.....	4
1.2 OBLIKE RAZISKOVANJA.....	6
1.3 SLOVENIJA.....	9
1.3.1 SLOVENSKA ZNANSTVENA POLITIKA.....	9
1.3.2 PRIDRUŽEVANJE SLOVENIJE EVROPSKI UNIJI.....	10
2. SODELOVANJE V ZNANSTVENO-TEHNOLOŠKIH PROGRAMIH EVROPSKE UNIJE.....	13
2.1 MEDNARODNO SODELOVANJE	13
2.2 EVROPSKI RAZISKOVALNI PROGRAMI	14
2.2.1 SODELOVANJE SLOVENIJE V EVROPSKIH RAZISKOVALNIH PROGRAMIH	14
2.2.1.1 Okvirni programi	15
2.2.1.1.1 Peti okvirni program.....	17
2.2.1.2 Program PHARE ACE.....	22
2.2.1.3 Program COST	24
2.2.1.4 Program EUREKA	26
3. PRIJAVA PROJEKTA PETEGA OKVIRNEGA PROGRAMA	27
3.1 POMOČ PRI OBLIKOVANJU PREDLOGA PROJEKTA	27
3.2 PRIPRAVA PREDLOGA	29
3.3 POSTOPEK EVALUACIJE PREDLOGA	33
3.3.1 ADMINISTRATIVNI PREGLED PREDLOGA.....	33
3.3.2 STROKOVNI EVALUATORJI.....	34
3.3.3 KRITERIJI EVALUACIJE.....	35
3.3.4 OCENJEVANJE PREDLOGOV.....	37
3.3.5 KONČNI PREGLED, RAZVRSTITEV PREDLOGOV IN ZAVRNITEV	37
3.3.6 PRIPRAVA POGODBE	38
3.4 SODELOVANJE SLOVENSКИH UDELEŽENCEV V PROGRAMIH PETEGA OKVIRNEGA PROGRAMA.....	39
3.5 POSTOPEK IZBIRE RAZISKOVALNIH PROJEKTOV ZA FINANCIRANJE V SLOVENIJI.....	41
SKLEP	42
LITERATURA.....	44
VIRI	45
PRILOGE	

UVOD

Evropska unija (EU) finančno podpira številne programe, ki po svoji vsebini pokrivajo najrazličnejša področja (npr.: kultura, zdravstvo, vzgoja in izobraževanje, sociala, zaposlovanje, regionalni razvoj, okolje, znanost in tehnologija). Temeljni namen, ki ga Evropska komisija pri tem zasleduje, je zagotoviti večji gospodarski potencial Evrope in združevanje razvojnih potencialov, ki lahko pripomorejo k večji gospodarski rasti, manjšanju socialnih in ekonomskih razlik med državami ter izboljšanju kakovosti življenja prebivalcev.

V dokumentih Evropske unije je večkrat poudarjen pomen sodelovanja držav kandidatk za članstvo v programih Evropske unije kot del njihove pristopne strategije. Zato so jim poleg programov, ki so bili namenjeni njihovi udeležbi, vedno bolj dostopni tudi drugi programi.

Znanstveno in tehnološko sodelovanje v evropskem prostoru je nuja za dolgoročno perspektivo vsake države. Znanost in tehnološki razvoj predstavljata pomembno gonilno silo za dolgoročno gospodarsko rast in razvoj. Empirične raziskave kažejo, da postaja gospodarska rast vedno bolj odvisna od inovacij in tehnoloških sprememb. Znanost in tehnologija pa nimata pomembnega vpliva le na gospodarstvo, temveč tudi na družbo kot celoto.

Empirične analize kažejo močno povezanost med znanostjo in tehnologijo. Rezultate znanstvenega raziskovanja izkoriščamo v obliki inovacij, tehnološki napredek pa je vedno bolj neposredno povezan z znanstvenim napredkom.

V prvem poglavju sem predstavila področje raziskovanja v Evropi ter iniciativo za ustanovitev skupnega evropskega raziskovalnega prostora, ki predstavlja vizijo prihodnje urejenosti evropskega raziskovanja. Nadalje sem opredelila pojem raziskovanja. Na koncu pa prikazala smernice slovenske raziskovalne politike ter urejenost Slovenije na področju znanosti in tehnologije v obdobju približevanja Evropski uniji.

Drugo poglavje predstavlja evropske raziskovalne programe, v katerih Slovenija sodeluje.

Tretje poglavje pa se osredotoča na proces, ki poteka od priprave predloga raziskovalnega projekta do postopka izbire projektov za financiranje Evropske komisije. Nazadnje sem pogledala še, kako ta postopek poteka v Sloveniji.

1. POJEM RAZISKOVANJA

1.1 EVROPSKO RAZISKOVANJE

Z nastankom moderne industrijske družbe je postal uspeh držav odvisen od ukvarjanja z znanostjo in tehnologijo. Njena aplikacija je postala vir razvoja (tako ekonomskega, kot tudi družbenega) in posledično tudi bogastva. S krepitvijo znanstvene »umnosti« in tehnološkega razvoja se povečuje gospodarska konkurenčnost (Sorčan, 1999).

Znanje postaja ključni element konkurenčnosti podjetij in gospodarstev, osnova za oblikovanje znanja pa je bogata in raznovrstna znanstveno-raziskovalna dejavnost (Znanje za razvoj slovenske družbe, 1997, str. 227).

Današnjo družbo bi tako lahko opredelili kot t. i. »družbo znanja« (*knowledge-based society*), znanost in tehnologijo pa kot »srce« te družbe. Gospodarski in družbeni razvoj temeljita na znanju, na njegovem ustvarjanju in uporabi. Preko ustvarjanja novih proizvodov, procesov in trgov znanost in tehnologija predstavljata osnovno gonilno silo gospodarske rasti, konkurenčnosti in zaposlenosti. Predstavljata tudi najboljši način moderniziranja podjetij.

Investiranje v znanstveno raziskovanje in tehnološki razvoj ima pomemben vpliv na stanje gospodarstva in družbe. Splošno priznano dejstvo je, da imata znanost in tehnologija odločilno vlogo za gospodarski in družbeni napredek. Raziskovanje in tehnologija po ocenah predstavljata 25-50 % gospodarske rasti, močan vpliv pa imata tudi na konkurenčnost, zaposlenost in kvaliteto življenja (Towards a European Research Area, 2000, str. 5).

Novo znanje, ki ga vlagamo v proizvodnjo in storitve, omogoča visoko dodano vrednost, ekonomsko rast gospodarstva in odpiranje novih delovnih mest ter večji bruto družbeni dohodek.

To pa je tista osnova, ki omogoča vlaganje v družbeno infrastrukturo in izboljšanje kvalitete življenja (Znanje za razvoj slovenske družbe, 1997, str. 29).

Tudi Evropski svet je večkrat poudaril pomembnost trajnega raziskovanja in tehnološkega razvoja za gospodarsko rast in zaposlenost.

Evropa proizvede tretjino svetovnega znanstvenega znanja. V ospredju je v raziskavah na področju medicine in kemije, pa tudi v sektorju aeronavtike in telekomunikacij je dosegla vidne tehnološke dosežke. Kljub temu pa je celotna slika zaskrbljujoča. Primerjava nekaterih statističnih kazalcev med državami EU eni strani in ZDA ter Japonsko na drugi pokaže vse večje zaostajanje držav EU tako na znanstvenem kot tehnološkem področju za tekmece (Towards a European Research Area, 2000, str. 4):

- odstotek bruto družbenega proizvoda (BDP) porabljenega za raziskave in razvoj je v obdobju 1994-1999 v ZDA in Japonski naraščal (na 2.7 % oz. 3.1 %), medtem ko je v EU v povprečju ostal nespremenjen, in sicer na 1.8 %;
- zaposleni v raziskovalno-razvojnih dejavnostih predstavljajo v državah EU le 2.5 % vseh zaposlenih, v ZDA 6.7 % in na Japonskem 6 %;
- število Evropejcev, ki študirajo na različnih stopnjah visokošolskega študija v ZDA je dvakrat večje od števila ameriških študentov v državah EU.

Po mnenju evropskega komisionarja za raziskovanje, Phillipa Busquina, je evropsko raziskovanje preveč razdrobljeno in premalo koordinirano. Glede na trenutni položaj v EU bi težko govorili o dejanski evropski raziskovalni politiki; doslej je bila skupna raziskovalna politika EU uresničevana predvsem skozi okvirne raziskovalne programe. Obstajajo zgolj nacionalne politike, ki pa medsebojno niso usklajene, niti koherentne. Osnovni okvir raziskovalnih aktivnosti je tako predvsem nacionalni, kajti raziskovalna dejavnost v proračunu EU predstavlja manj kot 4 %. Raziskovalni napor delujejo predvsem znotraj nacionalnih struktur, financiranja, regulativ in upravljanja. Nezdostna koordinacija ima za posledico oblikovanje raziskovalnega okolja, ki ima številna prekrivanja in podvajanja in je tako daleč od optimalnega ([URL:<http://europa.eu.int/comm/research/area/regions.html>] 23.2.2001). Deloma je to tudi posledica izoliranosti evropskega raziskovanja, ki se pogosto kaže v manjkajoči povezanosti oziroma sodelovanju med raziskovalnimi skupinami in centri odličnosti raztresenimi širom kontinenta ([URL:<http://europa.eu.int/comm/research/area/aaas.html>] 16.2.2001).

Razdrobljenost raziskovalnih dejavnosti ter ob tem težave pri prenašanju rezultatov raziskovanja v nove izdelke in storitve omejuje inovativnost Evrope. Zaradi razdrobljenosti politik članic EU in razpršenega učinka raziskovanja je evropsko raziskovanje v mednarodnih razmerah na slabšem. Učinkovito znanstveno raziskovanje in tehnološki razvoj pa omogočata napredek in konkurenčnost držav na svetovni ravni (Moussis, 1999, str. 351).

Vizija prihodnjega evropskega raziskovanja je v ustanovitvi t. i. »Evropskega raziskovalnega prostora«, ki predstavlja način, s katerim želi Evropska komisija pristopiti k boljši organiziranosti in povezavi znanstvenega raziskovanja v Evropi. Evropsko raziskovanje bi tako lahko bolje nastopilo nasproti tekmečema ZDA in Japonski.

1.1.1 EVROPSKI RAZISKOVALNI PROSTOR

V Evropi so povezave med raziskavami in uporabo znanja šibkejše kot pri globalnih konkurentih. To se še posebej odraža v manjšem tržnem uspehu na področju visokih tehnologij. Večja pozornost prenosu in širši industrijski uporabi raziskovalnih rezultatov bi veljala na račun večje konkurenčnosti evropskega gospodarstva. Usmerjenost raziskovalno razvojne dejavnosti v EU na preveliko število področij zmanjšuje njen učinek, prenizka mobilnost raziskovalcev pa omejuje širšo izmenjavo znanja in idej ter s tem inovativnost (Usenik, 2000, str. 38).

Oblikovanje Evropskega raziskovalnega prostora (*European Research Area – ERA*) bi pomenilo nov vidik raziskovalnih in tehnoloških aktivnosti v Evropi. Njegov namen je ustvariti pogoje za povečanje učinka raziskovalnih naporov preko večje povezanosti raziskovalnih aktivnosti in politik v EU (Making a reality of the European..., 2000, str. 6). ERA bi preko večje kooperacije in koordinacije preprečila razdrobljenost raziskovanja, zagotavljala »kritično maso«, povečala mobilnost raziskovalcev in olajšala izkoriščanje raziskovalnih rezultatov ([URL:<http://europa.eu.int/comm/research/area/aaas.html>] 16.2.2001). Krepitev raziskovalne mobilnosti oziroma večje sodelovanje med raziskovalci ter izmenjavanje znanja in izkušenj je pomembno, ker omogoča najhitrejšo premostitev razlik v razvitosti raziskovalne sfere v posameznih delih Evrope (tako kadrovskih, kot tistih v opremljenosti). Preko mobilnosti se tudi omili »beg možganov« in izboljša raziskovalne rezultate (Kontler-Salamon, 2001).

Evropski parlament je podal prepričanje, da bo evropsko raziskovanje najučinkovitejše prav preko oblikovanja skupnega evropskega raziskovalnega prostora, v katerem si bodo prizadevali opredeliti skupne cilje in najboljšo izrabo sredstev. Pri tem se bo upoštevalo načelo subsidiarnosti (ki zahteva izvajanje tistih raziskovalnih aktivnosti, ki jih ni mogoče uspešno izvesti na podjetniški, regionalni ali državni ravni) in doseganje evropske dodane vrednosti (European Parliament Report, 2000). Uresničitev vizije oblikovanja ERA bo zahtevalo skupne napore EU, njenih držav članic in raziskovalne sfere. Predvsem bodo potrebne številne pravne in regulativne iniciative, ki bodo odpravile ovire prostega gibanja raziskovalcev, znanja in tehnologije, ter finančni ukrepi (Making a reality of The European..., 2000, str. 4).

Evropski raziskovalni prostor bi pomenil področje (Towards a European Research Area, 2000, str. 8):

- boljšega in aktivnejšega povezovanja obstoječih raziskovalnih centrov na posameznih raziskovalnih področjih z uporabo komunikacijskih tehnologij;
- skupnega pristopa k financiranju velikih raziskovalnih ustanov v Evropi;
- bolj koherentne implementacije nacionalnih in evropskih raziskovalnih aktivnosti;
- večje uporabe instrumentov vzpodbujanja vlaganj v raziskovanje;
- bolj racionalnega ter učinkovitejšega razpolaganja z raziskovalnimi kadri: to pomeni vrsto ukrepov za prostejši pretok raziskovalcev med posameznimi raziskovalnimi ustanovami v različnih državah, višji delež žensk med raziskovalci ter spodbujanje mladih za poklic v znanosti;
- tesnejšega sodelovanja znanstveno-raziskovalnih krogov in podjetij iz vzhodne in zahodne Evrope;
- privlačnejše Evrope za raziskovalce iz drugih delov sveta.

Najpomembnejši mehanizem za vzpostavitev ERA bo novi okvirni raziskovalni program EU, za katerega so predvidena sredstva v višini 17.5 milijarde evrov, kar pomeni 17 % več namenjenih sredstev kot za predhodni Peti okvirni program.

Program vsebuje tri glavne skupine aktivnosti (Kolar, 2001):

1. *integriranje raziskav* (12.055 mio EUR): na izbranih tematskih področjih, za katera v Bruslju sodijo, da bodo raziskovalne dosežke nadgradila z visoko evropsko dodano vrednostjo, močnejše povezala evropske raziskovalne ustanove in pomenila pomemben korak pri premagovanju tehnološkega zaostajanja Evrope za ZDA in Japonsko. Na teh področjih bodo

raziskave potekale v obliki obsežnih integriranih projektov, raziskovalnih »omrežij odličnosti« in kot aktivnosti nastale s povezovanjem obstoječih nacionalnih raziskovalnih programov z dodatnim finančnim prispevkom EU

2. *strukturiranje evropskega raziskovalnega prostora* (3.050 mio EUR) združuje štiri skupine aktivnosti in sicer raziskave in inovacije, človeški viri, raziskovalna infrastruktura, znanost in družba
3. *utrjevanje temeljev evropskega raziskovalnega prostora* (450 mio EUR): preko izvajanja aktivnosti za podporo usklajevanja raziskovalnih aktivnosti in preko aktivnosti podpore razvoja usklajenih raziskovalnih politik.

Novi okvirni program naj bi se od sedanjega razlikoval v večjem poudarku na povezovanju manjših raziskovalnih projektov v velike »klastre«. Spodbujal naj bi tudi financiranje večjega števila dolgoročnih projektov. Ključni instrumenti pa bodo povezovanje nacionalnih raziskovalnih programov, velikih raziskovalnih ustanov in informacijskih mrež (Kolar, 2000).

1.2 OBLIKE RAZISKOVANJA

Evropsko raziskovanje in tehnološki razvoj se pojavljata v treh oblikah (Moussis, 1999, str. 358):

a) neposredne dejavnosti:

gre za dejanske raziskovalne dejavnosti Evropske skupnosti. Izvajajo jih Komisija in raziskovalne ustanove Skupnega raziskovalnega centra, financirajo pa se v celoti iz proračuna Skupnosti.

b) posredne dejavnosti:

pogodbeno raziskovanje ali raziskovanje z delitvijo stroškov. Ta oblika raziskovanja, ki zajema več kot 80 % finančnih sredstev za raziskovanje in tehnološki razvoj v Skupnosti, se izvaja v raziskovalnih ustanovah, na univerzah ali v podjetjih z delno finančno pomočjo komisije in pod pogoji določenimi v pravilih o sodelovanju v različnih programih .

Komisija s pomočjo Svetovalnih odborov za poslovanje in koordinacijo pripravi programe za posredno raziskovanje, ki jih sprejme Svet. Komisija nato v Uradnem listu Skupnosti objavi natečaj za zbiranje ponudb raziskovalcev iz držav članic in raziskovalne cilje v evropskem programu. Ponudbe nato Komisija in Odbori ocenijo po naprej določenih kriterijih, ki naj bi zagotavljali najboljše možne rezultate. Za pomoč pri raziskovanju ni nikakršnih državnih kvot.

Glavni kriteriji za izbiro projektov so njihova znanstvena in tehnična kakovost ter njihovi učinki na rast in konkurenčnost.

c) dogovorne dejavnosti:

oblika raziskovanja in tehnološkega razvoja, kjer Skupnost določi okvir dejavnosti, v katerem imajo raziskovalci iz držav članic popolnoma proste roke. Financira se le stroške koordinacije raziskovalne dejavnosti ter razširjanja raziskovalnih rezultatov.

Organizacija OECD¹ (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj) je izdelala priporočila za merjenje dejavnosti na področju raziskav in eksperimentalnega razvoja – t. i. *Priročnik Frascati*. Le-ta opredeljuje izraze za najpomembnejše pojme in definira dejavnosti v okviru področja raziskav in razvoja, določa klasifikacije, ki omogočajo mednarodno primerljivost držav, opredeljuje vlaganja v raziskave in razvoj, deloma pa tudi meri in interpretira rezultate (Izbor definicij in priporočil..., 1994).

Slovenska statistična metodologija je skoraj v celoti usklajena z OECD-jevimi metodologijami in klasifikacijami.

Po priročniku Frascati raziskovalno-razvojna dejavnost zajema ([URL:<http://www.mzt.si/mzt/dok/sif/def-razisk-frascati.html>] 19.3.2001):

- temeljne raziskave,
- uporabne (aplikativne) raziskave,
- eksperimentalni razvoj.

Raziskave in eksperimentalni razvoj so ustvarjalno delo, ki ga opravljamo z namenom povečanja znanja (vključno z znanjem o človeku, kulturi in družbi) ter uporabo tega znanja za razvoj novih aplikacij.

Temeljne raziskave so eksperimentalno ali teoretično delo, da bi pridobili novo znanje o osnovah pojavov in zaznavnih dejstev, ne da bi predvidevali kako posebno uporabo. S temeljnimi

¹ Organizacija že vrsto let razvija merila za merjenje in primerjavo vlaganj v znanost in tehnologijo, pri tem upošteva sprejete mednarodne standarde. Ker so postopoma ta priporočila prevzele tudi druge mednarodne organizacije, postajajo le-ta splošno veljavni mednarodni standardi.

raziskavami analiziramo lastnosti, strukture in odnose z namenom, da bi oblikovali in preverili hipoteze, teorije, zakone. Rezultati temeljnih raziskav se navadno ne prodajajo, temveč se objavljajo v znanstvenem tisku ali posredujejo drugim zainteresiranim strokovnjakom.

V nekaterih primerih se temeljne raziskave usmerjajo h kateremu od širših področij splošnega pomena. Take raziskave se imenujejo *usmerjene temeljne raziskave*. Od čistih temeljnih raziskav se razlikujejo v tem, da novo znanje lahko pomeni podlago za reševanje prepoznanih ali pričakovanih sedanjih ali prihodnjih problemov in možnosti. V primeru čistih temeljnih raziskav pa je njihov namen napredek znanja in ne dolgoročne gospodarske ali družbene koristi ali uporaba raziskovalnih rezultatov pri reševanju praktičnih problemov.

Uporabna raziskava je raziskovanje, ki je usmerjeno k nekemu praktičnemu cilju ali namenu. Želimo ugotoviti, kako bi uporabili rezultate temeljnih raziskav ali določili nove metode oz. načine za doseganje vnaprej opredeljenih ciljev. Usmerjeno je v pridobivanje znanja, da bi zadovoljili opredeljene potrebe. Te raziskave pri reševanju problemov uporabljajo razpoložljivo znanje ali pa to znanje širijo z novimi spoznanji.

Rezultati uporabnih raziskav veljajo za en sam primer ali pa za omejeno število proizvodov, metod ali sistemov. Uporabna raziskava razvija ideje v uporabno obliko. Znanje ali informacije, ki iz nje izhajajo, se pogosto patentirajo, lahko pa se tudi obdržijo v tajnosti.

Ministrstvo za znanost in tehnologijo za potrebe svojega delovanja uporablja še naslednjo delitev uporabnih raziskav:

- specifične uporabne raziskave: raziskovalna dejavnost, ki jo izvajajo, da bi pridobili znanje, usmerjeno k nekemu cilju ali namenu z jasno določeno uporabo;
- splošne uporabne raziskave: raziskovalna dejavnost, da bi pridobili novo potencialno uporabno znanje, ki pa še ni napredovalo do stopnje, ko bi lahko jasno opredelili njegovo uporabo za določen cilj ali namen.

Eksperimentalni razvoj je sistematično delo, ki zajema iz obstoječega znanja, pridobljenega z raziskavami oz. praktičnimi izkušnjami. Usmerjeno je k ustvarjanju novih materialov, izdelkov in naprav, uvajanju novih postopkov, sistemov in storitev ali v izboljšave že izdelanih ali vpeljanih materialov, izdelkov, naprav, postopkov, sistemov in storitev.

Slovenska klasifikacija deli raziskovalna področja na naravoslovne, tehniške, medicinske in biotehniške vede, družboslovje ter humanistiko.

1.3 SLOVENIJA

1.3.1 SLOVENSKA ZNANSTVENA POLITIKA

Slovenija svojo znanstveno in tehnološko politiko strogo ločuje; tako govorimo o znanstveni politiki na eni strani ter o tehnološki politiki na drugi. Svojo znanstveno politiko je Slovenija opredelila v dveh dokumentih: v Nacionalnem raziskovalnem programu, ki je določal raziskovalno-razvojne prioritete oziroma dolgoročne in srednjeročne cilje, in v Zakonu o raziskovalni dejavnosti (Uradni list RS/I, št. 8/91), ki določa splošne cilje raziskovalne dejavnosti.

Omenjeni raziskovalni zakon iz leta 1991 je sicer še v veljavi, v parlamentarnem postopku pa je že novi zakon - Zakon o organizaciji in financiranju znanstvene in raziskovalno-razvojne dejavnosti. Njegov namen je v čim manjši meri urejati znanstveno ustvarjanje, saj ravno svoboda in odprtost znanosti prinaša napredek. Poudarja pa pomembnost trajnega financiranja raziskav in želi povečati usmerjenost znanstvenega in raziskovalno-razvojnega dela v aplikacije in razvoj oziroma omogočiti boljši prenos rezultatov raziskav v industrijo (Predlog zakona o organizaciji in financiranju znanstvene in raziskovalno-razvojne dejavnosti, 2000).

Predlog novega raziskovalnega zakona navaja naslednje osnovne cilje znanstvene in raziskovalno-razvojne dejavnosti:

- ➔ razvoj človeških virov in znanstvene kreativnosti;
- ➔ ustvarjanje novih znanj in na teh osnovani razvoj novih tehnologij in uslug;
- ➔ krepitev konkurenčnih sposobnosti nacionalnega gospodarstva in raziskovalno-razvojne ter izobraževalne dejavnosti;
- ➔ pospeševanje mednarodnega sodelovanja;
- ➔ utrjevanje narodne identitete;
- ➔ uravnotežen razvoj vseh znanstvenih disciplin in osnovnih, aplikativnih in razvojnih raziskav;
- ➔ varstvo okolja in ohranjanje narave.

Glavna načela izvajanja raziskovalne politike so (Poročilo o napredku Republike Slovenije pri vključevanju v Evropsko unijo, 2000, str. 135):

- ⇒ spodbujanje vrhunske kvalitete raziskovanja ter vzgoje raziskovalcev in drugih strokovnjakov;
- ⇒ zagotavljanje uravnoteženosti med znanstvenimi disciplinami;
- ⇒ pospeševanje uporabe znanstvenih dosežkov za zadovoljevanje nacionalnih potreb;
- ⇒ spodbujanje mednarodnega znanstvenega in tehnološkega sodelovanja;
- ⇒ razširjanje in poglobljanje javnega razumevanja znanosti.

Instrumenti, ki se jih uporablja za izvajanje raziskovalne politike so (Državni program Republike Slovenije za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002, 1999, str. 94):

- financiranje raziskovalnih programov in projektov;
- financiranje usposabljanja mladih raziskovalcev;
- sofinanciranje raziskovalne infrastrukture in raziskovalne opreme;
- sofinanciranje dvostranskega in večstranskega mednarodnega sodelovanja.

Z novim zakonom bo podana tudi pravna podlaga za ustanovitev in delovanje dveh agencij: Agencije za znanstveno raziskovanje in Agencije za razvojne in tehnološke raziskave. Agenciji bosta neodvisni upravni instituciji, kar pomeni, da ne bosta pod neposrednim vplivom vlade. Opravljali bosta upravne in strokovne naloge v zvezi s financiranjem javne službe na področju znanosti in tehnologije. Njun namen bo zagotoviti trajno, strokovno in neodvisno odločanje o izbiri programov in projektov, ki se bodo financirali iz državnega proračuna (Predlog zakona o organizaciji..., 2000).

1.3.2 PRIDRUŽEVANJE SLOVENIJE EVROPSKI UNIJI

Med Evropo na eni strani in ZDA ter vzhodnoazijskimi gospodarstvi na drugi obstaja razkorak v ekonomskem in tehnološkem smislu. Razlika pa obstaja tudi med državami EU, posebno med državami članicami in državami kandidatkami za polnopravno članstvo. Proces približevanja pa bi državam srednje in vzhodne Evrope omogočil vključitev v enoten razvojni tok in tako harmoniziral njihov neenak družbeni in ekonomski razvoj.

Za slovenske raziskovalce bi vključevanje Slovenije v politične in gospodarske integracijske procese EU pomenilo izziv njihovi intelektualni ustvarjalnosti, hkrati pa tudi možnost njihove večje vpletenosti v evropski intelektualni prostor (Sorčan, 1999a).

V procesu približevanja EU so potrebne številne pravne in gospodarske spremembe, vendar pa področje znanosti in raziskav pri harmonizaciji zakonodaje oziroma sprejemanju in uveljavljanju evropskega pravnega reda ni bilo problematično. Sodilo je celo med najmanj problematična področja, saj evropski pravni red na področju znanosti in raziskav ni obsežen. Poleg tega je Slovenija svojo raziskovalno sfero že postopno predhodno prilagajala ob vključevanju v številne evropske programe in je tako znanstveno področje odražalo že skoraj primerno pravno urejenost. Politika EU je zahtevala takšno organizacijo, financiranje in infrastrukturo znanosti, da bi lahko raziskovalci, raziskovalne institucije in gospodarstvo novih članic sodelovalo z drugimi članicami (Trstenjak, 1999).

Slovenija se je zavezala, da bo do 31.12. 2002 notranje pripravljena na članstvo v EU. Podrobnejši načrt za doseg tega cilja je bil izdelan z Državnim programom za prevzem pravnega reda EU do konca leta 2002. Le-ta vsebuje popis vseh nalog, ki jih mora Slovenija izpolniti do pristopa. Za področje Raziskave in tehnološki razvoj so zapisane naslednje prednostne naloge (Državni program za prevzem..., 1999, str. 94):

- vključevanje Slovenije v Peti okvirni program raziskovalnih in tehnološko-razvojnih aktivnosti EU;
- ustanovitev slovenskega gospodarsko-raziskovalnega predstavništva v Bruslju, ki naj bi podpiralo integracijo gospodarstva in raziskovalne sfere v znanstveno in tehnološko skupnost na evropski ravni;
- sprejetje novega zakona o znanosti.

Slovenija je julija 1999 z EU podpisala sporazum o sodelovanju v raziskavah in tehnološkem razvoju ter s tem postala pridružena članica Okvirnega programa. Njeno vključevanje v programe Petega okvirnega programa je uspešno; v primerjavi z drugimi državami kandidatkami za vstop v EU, ki so tudi članice Okvirnega programa, je celo najuspešnejša. V drugi polovici leta 1999 je tudi uradno začelo delovati gospodarsko-raziskovalno združenje v Bruslju, ki skrbi za uveljavljanje raziskovalno-razvojnih in gospodarskih interesov Slovenije v evropskem prostoru in podpira vključevanje raziskovalnih in gospodarskih institucij v skupne evropske programe.

V letu 2000 je Slovenija zaključila pregled usklajenosti zakonodaje za pravni red EU. Poglavje Znanost in tehnologija je trenutno eno izmed enaindvajsetih začasno zaprtih poglavij, kar pomeni, da na tem področju ni odprtih problemov in niso potrebna nadaljna pogajanja.

Poročilo o napredku Republike Slovenije pri vključevanju v Evropsko unijo za področje Znanost in raziskave (2000, str. 137) navaja, da je zakonska ureditev za to področje usklajena s pravnim redom Skupnosti. Slovenija ne predvideva problemov pri izvajanju pravnega reda na področju znanosti in raziskav in ne potrebuje dodatnega usklajevanja svojih zakonov z novimi evropskimi predpisi. Kljub temu je pripravila dva nova zakona, ki bosta olajšala razvojno, tehnološko in raziskovalno dejavnost in povečala preglednost na področju znanosti in tehnološkega razvoja. Gre za Zakon o podpori gospodarskim družbam pri razvoju novih tehnologij in vzpostavljanju in delovanju njihovih razvojnih enot v obdobju od leta 2000 do 2003 in Zakon o organizaciji in financiranju znanstvene in raziskovalno-razvojne dejavnosti. Prvega je Državni zbor že sprejel in sicer leta 1999. Ureja zagotavljanje sredstev za izvajanje programa podpore gospodarskim družbam ter podjetnikom pri razvoju novih tehnologij in vzpostavljanju in delovanju njihovih razvojnih enot v obdobju do leta 2003 ter medresorsko koordinacijo za izvajanje tega programa. Z drugim pa naj bi Slovenija zagotovila večjo avtonomijo znanosti, prenos znanja v zasebno in javno sfero, pospeševanje tehnološkega razvoja slovenskega gospodarstva in povečanje števila inovacij.

Nadalje ima Slovenija, glede na Poročilo o napredku (2000, str. 137), tudi vzpostavljeno zadovoljivo institucionalno ureditev za izvajanje pravnega reda. Kljub temu si bo prizadevala za nadaljnjo krepitev svoje institucionalne ureditve na področju znanosti, raziskav in tehnologije. To se deloma kaže že v predlogu o ustanovitvi dveh neodvisnih agencij z namenom, da se del upravljanja javnih zadev na področju znanosti in raziskovanja izvzame iz pristojnosti države in prenese na organizacije, ki niso del državnega aparata.

Sodelovanje z EU na področju raziskav in znanstveno-tehnološkega razvoja predstavlja eno od strateških usmeritev Slovenije, zato se le-ta želi aktivno vključevati v procese priprave nadaljnjih aktivnosti EU na teh področjih ter sooblikovati evropsko znanstveno-raziskovalno politiko (Poročilo o napredku..., 2000, str. 137).

2. SODELOVANJE V ZNANSTVENO-TEHNOLOŠKIH PROGRAMIH EVROPSKE UNIJE

2.1 MEDNARODNO SODELOVANJE

Za Slovenijo kot majhno državo pomeni mednarodno sodelovanje na področju raziskav in razvoja način ohranjanja stika s hitro napredujočimi znanstvenimi področji. Obenem ji omogoča izvajanje raziskovalnih projektov, ki jih sama zaradi omejenih finančnih in človeških virov ter opreme morda ne bi mogla izpeljati (Usenik, 2000, str. 104). Sodelovanje v mednarodnih projektih prinaša tudi promocijo naše znanosti. Vlaganje v znanje in razvoj pa je za majhno državo nuja, saj se tako poveča dodano vrednost in pospeši gospodarski razvoj (Pengov, 2000).

Slovenija si prizadeva vzpostaviti obsežno mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije ter se uveljaviti kot hitro in vsestransko razvijajoča se članica evropske družine. S številnimi državami je sklenila meddržavne sporazume o sodelovanju na področju znanosti in tehnologije. Meddržavno sodelovanje poteka tudi na podlagi krovnih sporazumov na področju znanosti, kulture in izobraževanja ter krovnih sporazumov o gospodarskem, industrijskem in znanstveno-tehničnem oziroma tehnološkem sodelovanju. Cilj je sklenitev sporazuma o sodelovanju z vsemi državami EU. Najpomembnejša naloga pa je sodelovanje na skupnih raziskovalnih projektih, pri katerih bi sodelovale slovenske gospodarske družbe in industrija, da bi tako zagotovili pretok znanja in novih tehnologij v industrijo.

Slovenija še posebno podpira vključevanje slovenskih raziskovalnih organizacij v projekte, ki jih financirajo ali sofinancirajo evropska komisija, agencije ZN in druge mednarodne organizacije. Zaradi vključevanja v EU pa imajo prednost projekti in sodelovanja v programih, ki jih ta usklajuje in sofinancira. Tako nam kot tudi drugim pridruženim članicam iz srednje in vzhodne Evrope je omogočeno sodelovanje v vseh programih.

Poleg raziskovalnih projektov se sofinancira tudi udeležbe slovenskih raziskovalcev na mednarodnih konferencah v tujini z vabljenimi predavanji, članstvo slovenskih znanstvenih združenj v mednarodnih znanstvenih združenjih, delovanja slovenskih predstavnikov izvoljenih za člane vodstvenih organov mednarodnih znanstvenih združenj, promocijske predstavitve slovenskih

znanosti na mednarodnih sejnih (Znanost in tehnologija v Sloveniji, 1998, str. 15; Volasko, Bavec, 1998) .

2.2 EVROPSKI RAZISKOVALNI PROGRAMI

Cilj evropskih raziskovalnih in tehnološko razvojnih programih je odgovor na mnoga vprašanja, s katerimi se sooča današnja družba (gospodarska rast, nezaposlenost, zdravje, okolje). Poleg tega sta znanstvena odličnost in tehnološka inovativnost najpomembnejša pogoja za gospodarsko konkurenčnost, saj omogočata odpiranje novih delovnih mest ter gospodarski in družbeni napredek (Zupan, 1999, str. 2). Cilj znanstveno tehnoloških programov EU ni le razvijanje znanstvene odličnosti, temveč tudi izboljšanje prenosa rezultatov v praktično uporabo (Špilek, 1998, str. 2).

Prednosti, ki jih prinese raziskovalno sodelovanje med institucijami na evropski ravni so (Usenik, 2000, str. 81):

- * doseganje ekonomij obsega v raziskovalni dejavnosti;
- * izogibanje podvajanju raziskovalnih naporov;
- * možnost izvajanja projektov, ki se jih posamezna organizacija finančno ne bi mogla privoščiti;
- * prenos znanja in izkušenj;
- * različni pogledi raziskovalcev, ki sodelujejo v projektu - ti lahko pripeljejo do medsebojnega oplajanja idej in do novih spoznanj;
- * vključevanje raziskovalcev v širša mednarodna raziskovalna omrežja - na ta način se poveča možnost razširjanja njihovega raziskovalnega dela.

2.2.1 SODELOVANJE SLOVENIJE V EVROPSKIH RAZISKOVALNIH PROGRAMIH

Slovenija ima na področju znanosti in raziskav razvejano sodelovanje z EU. Slovenski raziskovalci imajo dolgoletne izkušnje, saj so sodelovali že v številnih evropskih znanstveno-tehnoloških programih.

V najstarejšem znanstveno-tehnološkem programu COST Slovenija sodeluje že od njegove ustanovitve leta 1971, v programu EUREKA pa od leta 1986 (tedaj v okviru nekdanje SFRJ). Od

leta 1990 dalje je začela sodelovati tudi v Okvirnih programih ter v vseh programih, ki jih je EU ustanovila za sodelovanje in v podporo državam v tranziciji (srednje- in vzhodnoevropskim državam): ACE, PECO, COPERNICUS, TEMPUS.

Program PECO je bil ustanovljen leta 1992 za pospeševanje vključevanja organizacij iz držav srednje in vzhodne Evrope v evropske znanstveno-tehnološke programe, formalno pa se je zaključil leta 1994. Istega leta je EU ustanovila program COPERNICUS za sofinanciranje skupnih industrijskih raziskovalnih projektov med organizacijami iz tranzicijskih držav in EU. Leta 1995 je pod okriljem Četrtega okvirnega programa ustanovila še nov program mednarodnega sodelovanja z državami srednje in vzhodne Evrope z imenom INCO-COPERNICUS, ki je bil namenjen za sofinanciranje skupnih evropskih projektov na izbranih področjih, zlasti industrijskih ([URL:<http://www.mzt.si/mzt/med/pregled-vecstransk-sodel.html>] 31.1.2001). Program TEMPUS je predstavljal instrument EU za pomoč pri razvoju visokega šolstva v državah srednje in vzhodne Evrope; med drugim je bilo subvencionirano tudi izvajanje skupnih evropskih projektov za razvoj sodelovanja med univerzami in podjetji. V okviru programa TEMPUS III, pa države srednje in vzhodne Evrope, ki so podpisale pridružitveni sporazum z EU, ne morejo več kandidirati za pridobitev finančnih sredstev ² (Tempus - Guide for applicants, 1999, str. 13).

2.2.1.1 Okvirni programi

Sistem okvirnih programov (posamezen program se izvaja za obdobje štirih oziroma petih let) je EU uvedla v osemdesetih letih. Preko teh izvaja svojo raziskovalno politiko in politiko tehnološkega razvoja. V njihovem okviru se načrtuje in koordinira raziskovalne in tehnološko-razvojne aktivnosti Evrope. Gre za načrt, ki ga Evropska komisija pripravi v tesnem sodelovanju z ekonomsko, znanstveno in politično sfero (Moussis, 1999, str. 356). Njihov glavni namen je opredeliti prednostna področja raziskav med potekom programa. Odsevajo znanstvene in tehnološke prioritete določenega časovnega obdobja glede na ekonomsko in politično stanje v EU.

²Ko je začel veljati pridružitveni sporazum je Slovenija (tako kot tudi ostale države kandidatke) dobila pravno podlago za sodelovanje v Komunitarnih programih, ki pokrivajo najrazličnejša področja, med drugim tudi področje izobraževanja in usposabljanja (to sta programa Socrates in Leonardo).

Po združevanju aktivnosti v Prvem okvirnem programu (1984 - 1987) je bil Drugi okvirni program (1987 - 1991) namenjen razvoju tehnologij prihodnosti (posebno informacijskih in industrijskih ter elektronike). Tretji okvirni program (1990 - 1994) je poudarjal širitev raziskovalnih dosežkov, izobraževanje in mobilnost raziskovalcev. Četrty okvirni program (1994 - 1998) je združeval raziskovalne in tehnološko-razvojne aktivnosti v nenuklearnem sektorju, in vseboval programe, ki so bili namenjeni mednarodnemu sodelovanju, širjenju in uporabi rezultatov raziskav ter izpopolnjevanju in mobilnosti raziskovalcev. Cilj raziskovalne politike EU in s tem Petega okvirnega programa (1998 - 2002) je okrepitev znanstveno-tehnoloških temeljev za pospešitev razvoja in konkurenčnosti industrije, pospešitev odpiranja novih delovnih mest in izboljšanje kvalitete življenja državljanov Evrope. Raziskovalna politika EU dopolnjuje nacionalna prizadevanja predvsem na področju zdravstva, okolja, kmetijstva, izobraževanja, transporta in energetike (Trstenjak, 1998).

Prvi in drugi okvirni program sta bila za nečlanice EU zaprta, tretji pa je formalno že dopuščal možnost sodelovanja držav članic EFTA in »tretjih držav« (članic programa COST), toda le na podlagi posebej sklenjenega Okvirnega sporazuma o znanstvenem in tehnološkem sodelovanju z EU. Slovenija je dala pobudo za sklenitev tega sporazuma, vendar pa je dogovor preprečilo dejstvo, da nismo sklenili sporazuma o pridruženem članstvu. Kljub temu so slovenske organizacije neuradno sodelovale, toda brez možnosti pridobitve finančnih sredstev. Vključitev v sodelovanje nam je formalno omogočil enostranski sklep Evropske komisije decembra 1994, po katerem so lahko v Četrtem okvirnem programu sodelovale vse evropske države, ne glede na to, ali so imele sklenjen evropski sporazum ali ne. ([URL:<http://www.mzt.si/mzt/med/5okvp/predstavitev.html>] 31.1.2001).

Okvirni program finančno spodbuja raziskovalne projekte, pri katerih prihaja do sodelovanja med podjetji, univerzami in raziskovalnimi instituti na mednarodni ravni. Za sodelujoče organizacije pa je bolj kot pridobitev finančnih sredstev pomembno pridobivanje novih povezav, partnerjev in graditev mrež (Špilek, 1998, str. 3).

2.2.1.1.1 Peti okvirni program

Okvirni program je eden temeljnih raziskovalno-razvojnih programov EU. Namenjen pa ni le znanosti, temveč tudi gospodarstvu in družbi, saj posega na številna področja (področja, ki jih program obravnava so npr.: prehranjevanje, zdravje, staranje prebivalstva, kontrola nalezljivih bolezni, kakovost voda).

Raziskave in razvoj so tudi področje, ki ga države članice unije uporabljajo kot politično sredstvo v procesu pridruževanja. Tako je bila kandidatkam za članstvo v EU ponujena možnost polnopravnega članstva³ v Petem okvirnem programu. Po mnenju evropskega sveta je pridruženo članstvo v tem programu ena od poti pospeševanja integracije držav kandidat v znanstveno in tehnološko skupnost na evropski ravni in priprava na vstop v EU. S pridruženim članstvom v tem večletnem strateško raziskovalnem in tehnološko razvojnem programu bi Slovenija pokazala politično voljo in pripravljenost za vključitev v EU, poleg tega pa bi to bila tudi pomembna izkušnja za nadaljnji proces vključevanja.

S pridružitvijo k Okvirnemu programu bodo države kandidatke prispevale k skupnemu proračunu (vsaka od držav članic okvirnega programa plačuje delež svojega BDP v proračun EU), v zameno pa bodo njihove raziskovalne institucije, univerze, mala in srednja podjetja lahko sodelovali v projektih pod enakimi pogoji, z enakimi pravicami in dolžnostmi kot države članice EU. Slovenija je v prvih treh letih plačevala znižano članarino, ki jo je delno sofinancirala iz sredstev Phare ([URL:<http://www.mzt.si/mzt/med/5okvp/predstavitev.html>] 31.1.2001).

Prednosti pridruženega članstva so za Slovenijo naslednje (Trstenjak, 1998):

- Slovenija bi razširila in povečala mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije in s tem možnosti za pridobitve novih trgov (evropski raziskovalno-razvojni programi so pogojeni s soudeležbo industrije ter uporabo rezultatov raziskav in njihovega trženja);
- države članice kažejo večje zanimanje za sodelovanje s polnopravnimi članicami kot nečlanicami;
- sodelovanje pri vseh aktivnostih v okviru Petega okvirnega programa, hkrati z aktivnim sodelovanjem v telesih in organih odločanja posameznih specifičnih raziskovalnih programov;

³ Polnopravno članstvo pomeni pravico do udeležbe na vseh razpisih programa v neomejenem finančnem znesku. Tako se lahko dobi več denarja, kot pa se ga plača v obliki članarine.

- možnost vključevanja v mrežo evropskih centrov odličnosti;
- nove možnosti pridobitve štipendij in izmenjave raziskovalcev;
- povečanje možnosti uporabe tehnoloških spodbud pri vključevanju malih in srednjih podjetij v skupne evropske raziskave.

Vključitev v Peti okvirni program bo posredno pozitivno vplivala na gospodarstvo:

- dvignila se bo raven tehnološkega razvoja,
- povečala se bo kakovost proizvodov in storitev,
- izboljšalo se bo vključevanje na evropske trge in se s tem pospeševalo odpiranje novih delovnih mest.

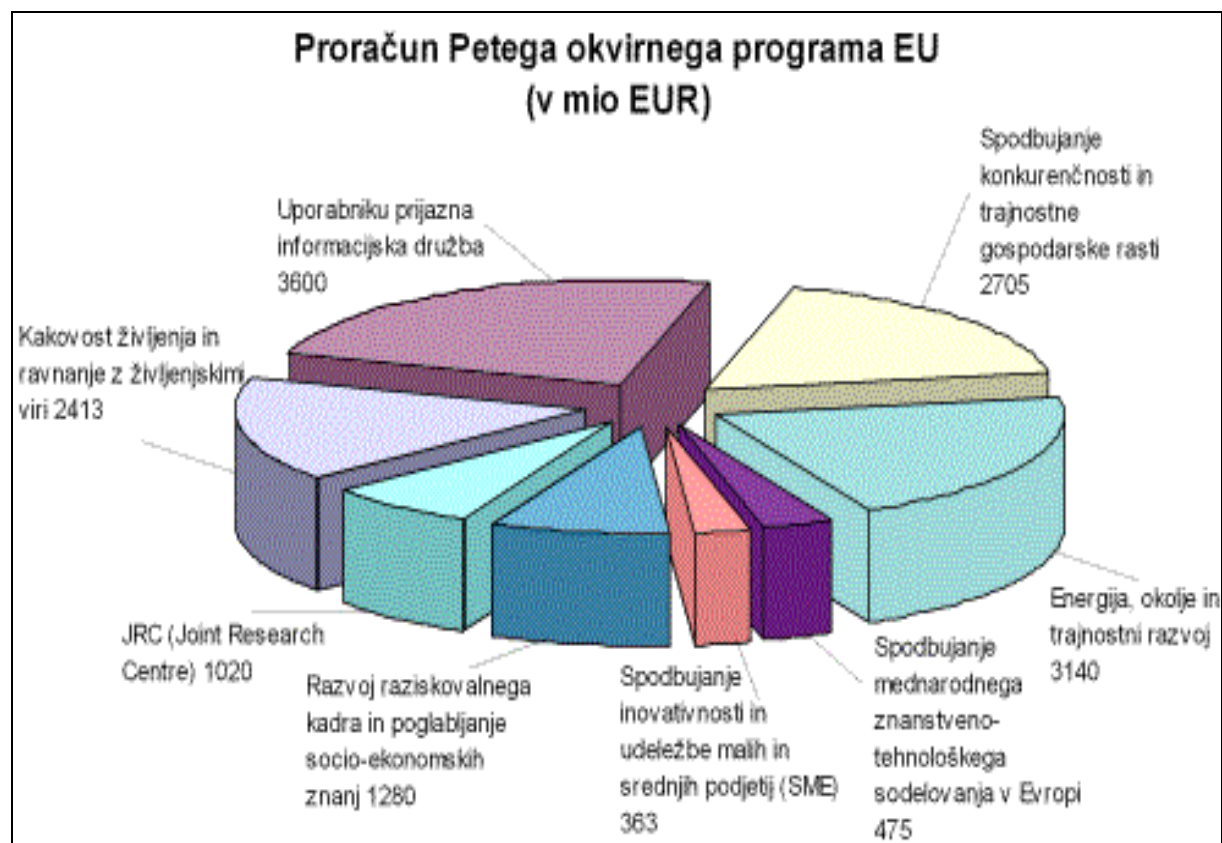
V primerjavi s predhodnimi Okvirnimi programi, v katerih so bila področja raziskovanja razdeljena po posameznih znanstvenih in tehnoloških disciplinah, je Peti okvirni program usmerjen v omejeno število problemskih področij. Le-ta združujejo tehnološke, industrijske, gospodarske, socialne in kulturne vidike. Reševanja skupnih evropskih problemov se loteva na podlagi multidisciplinarnega pristopa in ne le s pomočjo ene raziskovalne discipline (Usenik, 2000, str. 65).

Vsebinsko je Peti okvirni program sestavljen iz tematskih in horizontalnih programov.

Tematski programi (Trstenjak, 1998):

- ❶ zagotavljanje virov za izboljšanje kvalitete življenja in ekološkega sistema (razvoj znanj, tehnologij in novih metod za proizvodnjo zdrave hrane; nadzor nad virusnimi in drugimi infekcijskimi boleznimi; racionalno upravljanje z vodnimi viri in kakovost voda; preprečevanje negativnih vplivov na zdravje zaradi onesnaženosti ozračja, hrupa, klimatskih sprememb; integralni razvoj podeželja in obalnih področij);
- ❷ ustvarjanje človeku prijazne informacijske družbe (razvoj novih tehnologij in metod z multimedijско vsebino na področju izobraževanja; inteligentni sistemi za analize, nadzor in upravljanje na področju okolja; nove metode dela in elektronskega poslovanja; razvoj infrastrukture, ki je bistvenega pomena za informacijsko družbo);
- ❸ spodbujanje konkurenčnosti in gospodarske rasti (razvoj visoko kakovostnih proizvodov, storitev in novih metod v proizvodnji; razvoj novih transportnih sistemov; razvoj novih in obnovljivih virov energije).

Slika1: Proračun Petega okvirnega programa EU (v mio EUR)

Vir: [URL:<http://www.mzt.si/mzt/med/5okvp/predstavitev.html>] 31.1.2001

Horizontalni programi (Trstenjak, 1998):

- ❶ spodbujanje mednarodne vloge Evropske unije na področju raziskav (spodbujanje znanstvenega in tehnološkega sodelovanja z različnimi skupinami držav - državami srednje in vzhodne Evrope, novimi neodvisnimi državami bivše Sovjetske zveze, državami v razvoju);
- ❷ spodbujanje inovacij in udeležbe malih in srednjih podjetij (olajšanje dostopa malim in srednjim podjetjem do instrumentov, ki financirajo inovacije; zagotavljanje boljše uporabe rezultatov raziskav in prenos tehnologij; spodbujanje malih in srednjih podjetij v raziskovalne in tehnološke programe);
- ❸ izboljšanje človeških potencialov (podpiranje izpopolnjevanja in mobilnosti znanstvenikov kot tudi inovativnih metod v izobraževanju; razvijanje družbeno-ekonomskih znanj za boljše razumevanje razvoja evropske družbe, še posebej vidikov, ki so povezani s procesom evropske integracije; spodbujanje boljše uporabe raziskovalne infrastrukture).

Proračun za Peti okvirni program (skupaj z programom EURATOM, ki je namenjen raziskovalnim aktivnostim na področju jedrske energije) znaša 14.96 milijarde EUR, kar predstavlja 4.6 % povišanje glede na Četrty okvirni program.

Tabela 1: Struktura Petega okvirnega programa

PETI OKVIRNI PROGRAM	
Tematski programi ⁴	
I. Kakovost življenja in ravnanje z življenjskimi viri	
Ključne akcije ⁵	
1.	Hrana, prehranjevanje in zdravje
2.	Kontrola nalezljivih bolezni
3.	»Celična tovarna«
4.	Okolje in zdravje
5.	Trajnostni razvoj kmetijstva, ribištva in gozdarstva ter integriran razvoj kmetijskih področij, vključno s hribovitimi področji
6.	Staranje prebivalstva in ogrožene skupine
Generične raziskave in razvoj ⁶	
Podpora razvoju raziskovalne infrastrukture ⁷	
II. Uporabniku prijazna informacijska družba	
Ključne akcije	
1.	Sistemi in storitve za državljane
2.	Nove metode dela in elektronsko poslovanje
3.	Multimedijske tehnologije
4.	Ključne tehnologije in infrastruktura
Generične raziskave in razvoj	
Podpora razvoju raziskovalne infrastrukture	
III. Spodbujanje konkurenčnosti in trajnostne gospodarske rasti	
Ključne akcije	
1.	Novi proizvodi, procesi in organizacija
2.	Trajnostna mobilnost in intermodalnost
3.	Tehnologije kopenskega in vodnega prometa

⁴Tematski programi pokrivajo vrsto specifičnih znanstvenih, tehnoloških in družbenih problemov. Horizontalni programi, ki podpirajo tematske, pa obravnavajo teme, ki pokrivajo različna raziskovalna področja.

⁵Ključne akcije pomenijo novost v Petem okvirnem programu glede na ostale okvirne programe. Posamezno ključno akcijo (vseh skupaj je 23) lahko opredelimo kot skupek projektov, ki se osredotočajo k nekemu družbeno-ekonomskemu cilju. Pri tem pa problem rešuje na podlagi multidisciplinarnega pristopa, vključujoč vse zainteresirane strani. Multidisciplinarni pristop ključnih akcij pomeni razliko z tradicionalno organiziranostjo raziskovanja na posamezne discipline.

⁶Namen teh aktivnosti je podpora raziskovanju in razvoju generičnih tehnologij v obetajočih sektorjih.

⁷Skupnost želi zagotoviti optimalno rabo obstoječe infrastrukture in preko mednarodnega sodelovanja omogočiti racionalen in gospodarsko uspešen razvoj dodatne raziskovalne infrastrukture (Participating in the European Research Programmes, 2000).

4.	Razvoj v aeronavtiki
Generične raziskave in razvoj	
Podpora razvoju raziskovalne infrastrukture	
IV. Energija, okolje in trajnostni razvoj	
<i>Okolje in trajnostni razvoj</i>	
Ključne akcije	
1.	Upravljanje z vodnimi viri in zagotavljanje kakovosti voda
2.	Globalne podnebne spremembe in biotska raznovrstnost
3.	Morski ekosistemi
4.	Mesto prihodnosti in kulturna dediščina
Generične raziskave in razvoj	
Podpora razvoju raziskovalne infrastrukture	
<i>Energija</i>	
Ključne akcije	
1.	Okolju prijazni energetski sistemi in obnovljivi viri energije
2.	Gospodarno in učinkovito zagotavljanje energije v Evropi
Generične raziskave in razvoj	

Horizontalni programi	
I. Spodbujanje mednarodnega znanstveno-tehnološkega sodelovanja v Evropi	
Sodelovanje s tretjimi državami	
1.	Predpristopne države
2.	Nove neodvisne države (NIS) ter druge srednje- in vzhodnoevropske države
3.	Partnerske sredozemske države
4.	Države v razvoju
5.	Hitro razvijajoče in razvite industrijske države
6.	Usposabljanje raziskovalcev
7.	Koordinacija
II. Spodbujanje inovativnosti in udeležbe majhnih in srednjih podjetij (SME)	
Spodbujanje tehnološke inovativnosti	
Spodbujanje udeležbe SME	
Skupne akcije za inovativnost	
III. Razvoj raziskovalnega kadra in poglobljanje socio-ekonomskih znanj	
Razvoj raziskovalnega kadra	
1.	Izpopolnjevanje in mobilnost raziskovalcev
2.	Dostopnost do velike raziskovalne infrastrukture
3.	Spodbujanje znanstvene in tehnološke odličnosti
Ključna akcija	
Poglobljanje socio-ekonomskih znanj	
Podpora razvoju znanstvenih in tehnoloških politik v Evropi	

Neposredne akcije - Joint Research Centre⁸

⁸Skupni raziskovalni center, ki ga je ustanovila Evropska komisija, zagotavlja nepristransko znanstveno in tehnično podporo razvoju politik in predpisov Skupnosti. Preko okvirnih programov je Evropska komisija njegov glavni kupec, ukvarja pa se tudi z raziskovalnimi dejavnostmi, ki podpirajo delo drugih generalnih direktorats, ter opravlja pogodbeno raziskovalna dela za druge naročnike - podjetja in druge organizacije (Usenik, 2000, str. 68).

Okvirni program EURATOM	
Posredne akcije	
Ključne akcije	
1.	Nadzorovana fuzija
2.	Jedrska fisija
Generične raziskave in razvoj splošnega pomena	
Podpora razvoju raziskovalne infrastrukture	
Neposredne akcije - Skupni raziskovalni center	

Vir: Zupan, 1999, str. 3-6.

2.2.1.2 Program PHARE ACE

Evropska komisija je preko programa ACE (*Action for Cooperation in the field of Economics*) neposredno povezala program finančne pomoči Phare z aktivnostmi pri uresničevanju pristopne strategije.

Program ACE je svojo finančno pomoč namenjal ekonomskim in finančnim študijam ter razvoju menedžmenta v državah srednje in vzhodne Evrope (Znanost in tehnologija v Sloveniji, 1998, str. 19). Cilji programa so bili sodelovanje med ekonomisti iz srednje- in vzhodnoevropskih držav in držav EU, pospeševanje prenosa znanja na tistih področjih raziskovanja, ki so še posebno povezana s gospodarsko tranzicijo in s približevanjem k EU, in olajšanje razširjanja rezultatov raziskovanja.

Od svojega začetka leta 1989 je bil Phare program glavno sredstvo finančne in tehnične pomoči EU državam srednje in vzhodne Evrope v procesu gospodarske in politične tranzicije v smeri vzpostavitve tržne ekonomije in demokratične družbe. Tako je ACE podpiral ekonomsko raziskovanje na področjih pomembnih za proces ekonomskih reform. V skladu z novimi usmeritvami programa Phare v letu 1997 (katerega finančna pomoč se je začela usmerjati v sposobnost držav kandidatk za prevzem obveznosti polnopravnega članstva EU) je bil tudi ACE program prilagojen neposrednim potrebam držav srednje in vzhodne Evrope pri njihovem vključevanju v EU (ACE Quarterly, 1999, str. 2; [URL: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publicatons/phare_ace/applications/ace-app98-geninfo.pdf], 16.2.2001).

Program ACE je predvideval financiranje naslednjih aktivnosti ([URL:<http://www.mzt.si/mzt/tenders/arhiv/medn/ace1.html>] 31.1.2001; [URL:http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publicatons/phare_ace/applications/ace-app98-geninfo.pdf], 16.2.2001):

- ➔ raziskovalne projekte, pri katerih morajo sodelovati najmanj trije partnerji iz treh držav (vsaj eden iz srednje- ali vzhodnoevropske države in eden iz države EU), vendar do največ sedem partnerjev;
- ➔ podeljujejo se štipendije za ekonomske strokovnjake z univerz, raziskovalnih institucij, privatnega sektorja ali javnih institucij, ki imajo doktorat ali ustrezne izkušnje. Namenjene so raziskovalnemu delu na institutih, univerzah ali drugih ustanovah v državah EU. Kandidirajo lahko tudi ekonomisti iz držav EU, ki želijo izvesti raziskavo v srednjeevropskih državah;
- ➔ štipendije za diplomante iz srednjeevropskih držav, ki želijo pripraviti in zagovarjati doktorat s področja ekonomskih znanosti na univerzi v državi EU. Za finančno podporo lahko zaprosijo tudi študentje, ki delajo doktorat na univerzi v domači državi in se želijo le en semester ali več semestrov izpopolnjevati na kateri izmed univerz v državah EU. Prednost imajo kandidati, katerih dizertacija se bo posvečala temam povezanim z vstopom v EU;
- ➔ sofinanciranje aktivne udeležbe na konferencah s področja gospodarskih reform in vključevanja v EU;
- ➔ organizacija mednarodnih seminarjev, namenjenih izmenjavi znanja s področja ekonomskih znanosti in izboljšanju strokovnih kontaktov. Evropska komisija želi spodbuditi organizacijo mednarodnih seminarjev v državah Phare in državah EU, na katerih bi sodelovali ekonomski raziskovalci, akademiki in strokovnjaki iz državne uprave, ki delajo na področju ekonomskih vidikov vključevanja v EU.

Na razpis programa so posamezniki in organizacije iz držav Phare kandidirali lahko le v sodelovanju s partnerji iz držav EU. Raziskovalne teme so se morale neposredno nanašati na proces vključevanja v EU. Predlogi prosilcev so morali vsebovati tudi analizo pričakovanih vplivov vključitve v EU na področju, ki ga je obravnaval. Prednost pri izbiri so imeli projekti, v katere so bili vključeni strokovnjaki iz državne uprave, ki je sodelovala na področju vključevanja v EU ([URL:http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publicatons/phare_ace/applications/ace-app98-geninfo.pdf], 16.2.2001).

Raziskovalne teme so se nanašale na naslednja področja ([URL:<http://www.mzt.si/mzt/tenders/arhiv/medn/ace1.html>] 31.1.2001): monetarna in devizna politika, fiskalna politika in davčna

reforma, reforma finančnega sektorja, trgovinska politika in investicije, konkurenčna politika, socialna varnost, privatizacija in upravljanje partnerstva, ekonomski vidiki industrijske politike, regionalna politika, kmetijska politika, okoljska politika, prometna politika in politika razvoja telekomunikacij, energetska politika, vidiki reforme vodenja in upravljanja v privatnem in javnem sektorju.

Program se je v letu 2000 zaključil, v njegovem okviru pa je bilo sprejetih v financiranje skupaj 65 projektov s slovenskimi udeleženci; trenutno se še vedno izvaja 25 projektov.

2.2.1.3 Program COST

Program je najstarejši evropski program znanstvenih in tehnoloških raziskav. Ustanovljen je bil leta 1971 na ministrski konferenci v Bruslju. Držav ustanovitvenih članic programa COST (*European Cooperation in the Field of Scientific and Technical Research*) je bilo 19: vse tedanje članice Evropske unije, dve državi EFTA - Švica in Norveška, ter Turčija in SFRJ. Leta 1992 sta bili kot pravni naslednici bivše SFRJ izjemoma sprejeti med članice Slovenija in Hrvaška. Trenutno program združuje 33 držav članic.

Program administrativno vodi in koordinira Evropska unija, ki zagotavlja sredstva za njegovo delovanje iz sredstev Petega okvirnega programa.

Program je namenjen spodbujanju mednarodnega sodelovanja med raziskovalci, ki delajo na istem raziskovalnem področju. Temelji na sodelovanju držav članic pri skupaj dogovorjenih projektih. Posamezen projekt lahko predlaga katera koli izmed članic programa. Države, ki so zainteresirane za sodelovanje pri skupnem projektu, preko pooblaščenih zastopnikov podpišejo Memorandum o soglasju, ki podrobno opredeljuje vsebino in potek dogovorjene raziskave. Memorandum začne veljati z dnem, ko ga podpišejo predstavniki vsaj petih držav članic. Projekt administrativno vodi upravni odbor, v katerem pa so predstavniki vseh tistih držav, ki sodelujejo pri projektu ([URL:<http://www.mzt.si/mzt/med/cost/index.html>] 31.1. 2001).

Sodelovanje organizacij iz držav članic pri skupnem projektu temelji na prostovoljni osnovi, ker pa se raziskave financirajo izključno iz lastnih ali nacionalnih virov držav članic, se v načelu za

sodelovanje lahko prijavijo le tiste organizacije, ki imajo zagotovljeno financiranje. Evropska komisija poravnava le stroške koordinacije v okviru projekta: publikacije, organizacijo konferenc in znanstvenih sestankov, posamezne študije v okviru projekta, stroške vabljenih predavateljev.

Program je namenjen raziskavam, ki potekajo na nacionalni ravni na naslednjih področjih: informatika, telekomunikacije, promet, materiali, varstvo okolja, meteorologija, kmetijstvo in biotehnologija, živilska tehnologija, družbene vede, medicina, gradbeništvo, kemija, gozdarstvo in lesarstvo, fizika, nano znanost.

Prijavi za sodelovanje v projektu COST je potrebno priložiti naslednjo dokumentacijo ([URL:<http://www.mzt.si/mzt/med/cost/razpisi/razp-12-2000.html>] 31.1.2001)

- uradno izjavo organizacije o odločitvi za sodelovanje v projektu COST in virih projektnih aktivnosti v Sloveniji;
- preliminarni program raziskav in aktivnosti, ki jih organizacije nameravajo izvajati v okviru projekta COST;
- uradno izjavo organizacije o strokovnjaku, ki ga predlaga za koordinatorja projekta v Sloveniji in je hkrati tudi član Upravnega odbora projekta v Bruslju.

Sodelovanje slovenskih organizacij ureja Pravilnik o sofinanciranju mednarodnega znanstvenega in tehnološkega sodelovanja (Uradni list RS, št. 62/96).

Slovenija je od sprejema v članstvo do sedaj podpisala skupno 179 memorandumov o soglasju za sodelovanje slovenskih organizacij v evropskih projektih, kar pomeni sodelovanje pri približno 2/3 vseh projektov tega programa. Slovenske udeležence zasledimo sorazmerno enakomerno razporejene na vseh področjih, ki jih program pokriva, pri projektih pa sodelujejo s partnerji iz vseh držav članic EU (razen Luksemburga, predvsem pa s standardnimi partnerji iz Velike Britanije, Nemčije, Francije, Italije, Avstrije in Nizozemske), s pridruženimi državami (Švica, Norveška) ter državami srednje- in vzhodne Evrope (Češka, Slovaška, Poljska, Madžarska).

2.2.1.4 Program EUREKA

Program je največji evropski program industrijsko-razvojnih raziskav, v času nastanka pa je bil edini raziskovalni program, ki je povezoval podjetnike s »proizvajalci« novih znanj in idej.

Program EUREKA (*Europe wide Network for Industrial Research and Development*) je bil ustanovljen na ministrski konferenci v Parizu leta 1985. Ustanovile so ga zahodnoevropske države in Evropska unija, da bi pospešile tehnološki in industrijski razvoj v Evropi. Cilj programa je razviti in uporabiti tehnologije in s tem zagotoviti konkurenčnost evropske industrije v svetu, zlasti v tekmi z Japonsko in ostalimi vzhodnoazijskimi državami ter ZDA.

Za razliko od raziskovalno razvojnih programov Evropske skupnosti, kjer gre za predkonkurenčno naravo projektov, se program EUREKA usmerja v raziskave, ki so bližje trgu. Cilj projektov je doseganje bistvenega tehnološkega napredka v panogah sodelujočih organizacij (podjetij, raziskovalnih institucij in univerz iz različnih evropskih držav), ki glede na svoje tehnološke potrebe in tržne interese razvijajo nove proizvode, tehnološke procese ali storitve za civilno uporabo. Program naj bi tako vzpodbudil podjetja k večjemu vlaganju v raziskave in razvoj ter k sodelovanju z drugimi podjetji v Evropi (Usenik, 2000, str. 72).

Področja, ki jih pokriva program niso omejena, vendar pa imajo prednost projekti z naslednjih tehnoloških področij: medicina in biotehnologija, energetske tehnologije, komunikacijske tehnologije, informacijske tehnologije, promet, novi materiali, robotika in proizvodna avtomotizacija, laserji, okolje.

Osnovna pravila programa ([URL: <http://www.mzt.si/mzt/med/eureka/index.html>] 31.1. 2001):

- tržno usmerjene industrijsko-razvojne raziskave;
- partnerji pri posameznem projektu so odgovorni za pripravo, prijavo in izvajanje dogovorjenega projekta (t. i. »bottom-up« pristop);
- projekt mora vključevati najmanj dve neodvisni organizaciji iz vsaj dveh držav članic EUREKA;
- sodelovanje pri projektih temelji izključno na lastnih ali nacionalnih virih financiranja, torej se lahko prijavi le organizacije, ki razpolagajo s potrebnimi finančnimi sredstvi ali pa že imajo ustrezne nacionalne raziskovalno-razvojne projekte;

- zainteresirane organizacije se lahko vključijo v že tekoče projekte oziroma lahko prijavijo nove predloge projektov.

Pri projektih lahko sodeluje katerakoli organizacija (proizvodna, raziskovalna, visokošolska itd.), pogoj je le, da se sodelujoče organizacije dogovorijo o zelo natančnem programu in podpišejo ustrezen dogovor o udeležbi pri financiranju in izvajanju raziskav ter pravicah pri rezultatih. Pri projektu sodeluje v povprečju pet organizacij iz treh ali štirih držav.

Vsaka država članica ima svojega nacionalnega koordinatorskega, ki sprejema prijave projektov EUREKA in pomaga pri iskanju partnerjev. Status projekta EUREKA dobi predlog, ki ga potrdi Komite visokih funkcionarjev na predlog nacionalnih koordinatorskih. Vsebinske smernice za delovanje programa sprejema ministrska konferenca, ki se sestaja vsako leto in med drugim razglasi projekte EUREKA in predsedujočo državo, ki vodi program naslednje leto ([URL:<http://www.mzt.si/mzt/med/eureka/index.html>] 31.1. 2001).

Slovenska udeležba v tem programu predstavlja 5 % vseh tekočih projektov, kar nas uvršča med pomembnejše sodelujoče države. Do sedaj so partnerji iz Slovenije sodelovali pri skupno 48-ih projektih. Prevladujoča tehnološka področja projektov s slovensko udeležbo so: varstvo okolja, novi materiali, informacijske tehnologije, robotika in proizvodna avtomatizacija, medicina in biotehnologija ter komunikacijske tehnologije. Najpomembnejši partnerji, s katerimi so sodelovali slovenski udeleženci pri projektih, pa so iz držav Avstrije, Nemčije, Švedske, Švice, Italije, Danske, Portugalske, VB in Češke.

3. PRIJAVA PROJEKTA PETEGA OKVIRNEGA PROGRAMA

3.1 POMOČ PRI OBLIKOVANJU PREDLOGA PROJEKTA

Evropska komisija ter država članica izvajata vrsto aktivnosti za pomoč potencialnim prijaviteljem Petega okvirnega programa. Osnovni viri informacij so (Assistance for FP5 Proposers, 1999, str. 5, 24, 28-35; Participating in the European Research Programmes, 2000; [URL:<http://www.cordis.lu/fp5/support.htm>] 18.4. 2001):

- mreža nacionalnih kontaktnih mest,

- »infodesk« za vsak specifičen program,
- CORDIS.

I. Mreža nacionalnih kontaktnih mest

Nacionalna kontaktna mesta so jedro informacij in pomoči. Pri njihovi ustanovitvi je sodelovala Evropska komisija, toda odgovornost njihovega oblikovanja in vodenja je na strani same države. Oblikovana so za vsak posamezen program v vseh državah članicah oziroma državah priključenih v Peti okvirni program.

Namen njihove ustanovitve je nudenje informacij o programih pa tudi pomoč, svetovanje in dajanje smernic v zadevah povezanih s programom. Osnovne naloge nacionalnega kontaktnega mesta bi lahko opredelili kot:

a) informiranje in obveščanje:

- organizacija promocijskih aktivnosti v sodelovanju s Službo komisije: informativni dnevi⁹, seminarji, konference,
- razširjanje glavnih in posebnih listin o programih raziskovanja in tehnološkega razvoja (RTD).

b) svetovanje, pomoč in aktivnosti izobraževanja:

- nasveti v zvezi z administrativnimi postopki ali finančnimi deli predloga, pogodbenimi zadevami programov (npr. nasvet o vlogi in odgovornostih sodelujočih v projektne konzorciju, pravice in obveznosti pogodbenikov),
- pomoč pri iskanju partnerjev,
- pomoč pri pripravi predloga projekta,
- organiziranje izobraževanj za posebne ciljne skupine (kot so mala in srednja podjetja, univerze, raziskovalne organizacije) o posebnih temah (kot so priprava pogodbe, načini sodelovanja, raziskovalna področja).

Nacionalna kontaktna mesta sodelujejo tudi z drugimi organizacijami (na mednarodni ravni ali znotraj države – Inovacijski relejni centri, Evropski informativni centri), da bi zagotovili najboljšo kakovost storitev potencialnim sodelujočim.

⁹ Evropska komisija organizira »info-dneve« na katerih predstavlja smernice oziroma teme in cilje pa tudi pravila in postopke sodelovanja v specifičnem programu. Obenem takšni »info-dnevi« predstavljajo priložnost potencialnim prijaviteljem programa za srečanje potencialnih partnerjev.

II. »Infodeski«

Evropska komisija je za vsak posamezen program ustanovila svoj t. i. »infodesk« (informacijsko oglasno desko); gre za neposredno komunikacijo z znanstvenimi uradniki Evropske komisije preko elektronske pošte. Osebe komisije odgovarja na splošna vprašanja povezana s praktičnimi vidiki programa. Dajejo vodila tistim, ki imajo težave pri pridobitvi ali izpolnitvi potrebnih dokumentacij in obrazcev.

III. CORDIS

Cordis je Služba Skupnosti za raziskovanje in razvoj pri Evropski komisiji, ki nudi pomoč preko podatkovnih baz na medmrežju.

Cordis pomaga pri spremljanju tekočih raziskovalnih odkritij in strateških smernic ter iskanju partnerjev za RTD aktivnosti. Oblikuje tudi mednarodni konzorcij izkoriščanja raziskovalnih rezultatov. Vključuje predstavitev organiziranosti Petega okvirnega programa, njegovo strukturo in vsebino ter vrste aktivnosti, ki jih podpira. Nudi informacije o specifičnih aktivnostih in podrobnostih sodelovanja za vsak posamezen program. Pokriva vse stopnje sodelovanja v programu – od informacij o dokumentih, potrebnih za pripravo predloga, do priprave pogodbe in razširjanja raziskovalnih rezultatov.

Preko Cordisa je mogoče iskati primerne projektne partnerje; v ta namen je razvit t. i. »Expression of Interest – EoI service«. Le-ta vključuje možnost povpraševanja po partnerjih s strani podjetij, raziskovalnih institucij in univerz, vendar le tistih, ki so izrazili zanimanje za sodelovanje pri projektih ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/partner.htm>] 18.4.2001).

Možno je dvosmerno iskanje: potencialni partnerji lahko najdejo tisto organizacijo, ki išče sodelujoče pri projektu (preko opisa raziskovalne ideje ali zahtevanega znanja), po drugi strani pa lahko organizacije poiščejo partnerja z ustreznim strokovnim znanjem za svoj projekt ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/src/eoi.htm>] 18.4.2001).

3.2 PRIPRAVA PREDLOGA

Sodelovanje v programu je pogojeno s predložitvijo formalnega predloga projekta Evropski komisiji, vendar le ob predhodnem razpisu Komisije. Predložitev predloga brez predhodnega razpisa ni dovoljena. Razpis je objavljen v Uradnem listu EU (»Official Journal of the European Communities«) in poleg roka sprejemanja predlogov določa še pogoje sodelovanja, nakaže pa tudi širše področje aktivnosti oziroma znanstveno in tehnološko vsebino, ki naj bi jo projekt pokrival (Participating in the European Research Programmes, 2000).

Pri projektu morata običajno sodelovati vsaj dva medsebojno neodvisna partnerja (pravna subjekta) ustanovljena v dveh različnih državah (vsaj ena mora biti država članica).

Tabela 2: Dokumenti potrebni za pripravo predloga projekta

Dokument	Priporočena uporaba pri pripravi predloga	Obvezena uporaba	Status
Zakonodajni sklep Petega okvirnega programa (<i>Legislative Decision</i> N°182/199/EC)	☐		Zakonit dokument
Zakonodajni sklep tematskega ali horizontalnega programa	☐		Zakonit dokument
Delovni program (<i>Work programme</i>)	☐		Zakonit dokument
Razpis (<i>Call for proposals</i>)		☐	Zakonit dokument
Vodič za prosilce (Guide for proposers) 1. Splošen 2. Specifičen za vsak razpis	☐		Informativen dokument
Obrazci za predložitev predloga, potrditev prejema		☐	Zakonit dokument
Evaluacijski priročnik (Evaluation Manual)	☐		Zakonit dokument
Dodatne informacije			Informativno

Vir: Participating in the European Research Programmes, 2000.

Pri pripravi predloga projekta je potrebno upoštevati (Participating in the European Research Programmes, 2000):

- sklep (*Legislative decision*) posameznega programa, ki določa ključne akcije in prioritete RTD programa;
- delovni program (*Work programme*): ta podrobno opisuje raziskovalna področja in posamezne aktivnosti posameznega razpisa. Vseskozi se spreminja glede na razvijajoče se potrebe in razvoj;
- razpis, ki določa, kakšno znanstveno in tehnološko vsebino mora projekt imeti.

Napotki za pripravo predloga (Participating in the European..., 2000):

- natančna ocenitev zahtevanih naporov: stroški in sredstva ne smejo biti podcenjeni;
- izbor primernih partnerjev: le-ti morajo ustrezati pogojem sodelovanja v programu (včasih je določeno minimalno število partnerjev v konzorciju) in pogojem, ki so povezani s konkretno aktivnostjo (določene aktivnosti so namenjene le malim podjetjem, podjetjem v določenem sektorju industrije ipd.);
- predlog mora ustrezati razpisani aktivnosti (neustrezni predlogi oziroma predlogi, ki se ne skladajo z razpisano aktivnostjo, bodo izključeni iz evaluacije);
- v predlogu naj bodo upoštevani selekcijski kriteriji, v nasprotnem primeru bo ta zavrnjen;
- jasen opis možnih etičnih vidikov v povezavi z raziskavo in urejenost le-teh z nacionalnimi regulativami;
- predlagani projekt mora biti predstavljen natančno, jedrnato, toda na lahko razumljiv način;
- pričakovani rezultati naj bodo jasno prikazani prav tako pa tudi način, kako bodo uporabljeni ali objavljeni;
- predlog bo ocenjevan na podlagi priloženih dokumentov, zato je pomembno, da je popoln;
- partnerji se morajo predhodno dogovoriti o medsebojnih odgovornostih, vlogah, pravicah in dolžnostih;
- morebitne šibkosti ali slabosti projektnega predloga naj bodo izboljšane oziroma odpravljene;
- pred oddajo predloga je lahko koristna ocena izkušenih kolegov;
- seznanitev z vsemi dokumenti, informacijami ali storitvami, ki so na voljo.

Ob nekaterih razpisih Komisija lahko nudi pregled predloga (*pre-posal check*; glej prilogo 1). To je neformalna storitev svetovanja raziskovalni skupnosti o ustreznosti predloga glede na zahteve določenega razpisa in splošne kriterije ustreznosti (*eligibility criteria*). Na podlagi kratkega opisa

predloga in konzorcija partnerjev ustrezna služba Komisije pošlje svojo oceno v obliki standardiziranega obrazca (*feedback form for pre-posal check*; glej prilogo 3). Pri tem ne gre za evaluacijo znanstvene vsebine. Komentariji, ki jih Komisija pri tem poda, se ne zavezujejo na sprejetje kasnejšega dejanskega predloga, prav tako pa predlagatelj ni obvezan k njegovi predložitvi. Komisija tovrstno storitev za posamezen predlog izvede le enkrat; dodatno pošiljanje popravljene verzije ni dovoljeno.

Nekateri programi v razpisu določajo, da predlagatelji, ki nameravajo predložiti predlog projekta, le-tega predhodno registrirajo (*pre-registration*; glej prilogo 4). Namen je načrtovanje evaluacije ter sodelovanje primernih zunanjih evaluatorjev. Predlagatelji morajo sporočiti podatke o vseh sodelujočih ter naslov in kratek povzetek vsebine predloga. Komisija določi številko predloga, ki jo je potrebno navesti v polnem predlogu. Predregistracija prav tako ne zavezuje h kasnejši predložitvi predloga ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/src/evalman.htm>] 27.2.2001; Fifth Framework Programme..., 1999, str. 15).

Za datum predložitve predloga obstajata dve možnosti (Participating in the European..., 2000):

1) dolgotrajno odprt razpis (*continuously open calls for proposals*), ki pogosto velja za celotno obdobje trajanja programa. Določa več datumov (običajno dvakrat letno). Predlogi, ki prispejo pred rokom, so ocenjeni, predloge, ki pa dospejo po roku, ocenijo kasneje. Tako je evalvacija le prestavljena na kasneje.

2) razpis z določenim rokom (*call for proposals with a specified deadline*), ki določa en sam zaključni rok. V tem primeru se predlogi, ki prispejo po tem datumu, ne upoštevajo več in so zavrnjeni.

Predlog projekta mora imeti naslednjo strukturo (Assistance for FP5 Proposers, 1999, str. 39):

A: vsebuje potrebne administrativne informacije o predlogu in predlagatelju (glavne poteze predloga; kakšen problem rešuje; kakšni so cilji in kako bodo doseženi; kakšni so pričakovani rezultati) ter finančne podatke -predstavitev stroškov (glej prilogo 8-13);

B: podrobno opisuje način dela, ki bo izvedeno. Obsega opis znanstvenih in tehnoloških ciljev in podroben načrt dela. Od programa do programa se razlikuje. Ta del je anonimen in ne vsebuje nikakršnih informacij, ki bi razkrile identiteto predlagateljev (glej prilogo 14-18);

C: identificira sodelujoče partnerje in opiše njihovo vlogo pri predlaganem projektu (glej prilogo 19-20).

Prvi del predloga (A del) ima formalno obliko obrazca, druga dva (B in C) pa morata le obravnavati vnaprej predpisana vprašanja.

3.3 POSTOPEK EVALUACIJE PREDLOGA

Proces evaluacije predlogov, predloženih v financiranje v okviru programov za raziskovanje in tehnološki razvoj Evropske Skupnosti, temelji na naslednjih načelih ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/src/evalman.htm>] 27.2.2001):

- kvaliteta: projekt mora izkazovati visoko znanstveno, strokovno in vodstveno kakovost v skladu s cilji programa, prispevati pa mora tudi k politikam EU;
- transparentnost: celoten postopek odločanja o financiranju raziskave je jasno opisan in dostopen vsem zainteresiranim; poleg tega predlagatelji dobijo tudi povratne informacije o evalvaciji njihovega predloga projekta;
- enakost obravnavanja: vsi predlogi so enakovredno obravnavani, ne glede na identiteto predlagatelja;
- nepriistranskost: koristi predloga so obravnavane nepristransko, na temelju neodvisnega pregleda;
- učinkovitost in hitrost: celoten postopek je oblikovan tako, da je čim hitrejši, pri tem pa je še vedno zagotovljena kakovost evaluacije.

Ko Komisija prejme predlog, pošlje potrdilo o prejemu (*acknowledgement of receipt form*; glej prilogo 6).

3.3.1 ADMINISTRATIVNI PREGLED PREDLOGA

Preden se predlog uvrsti v postopek evaluacije, se izvede pregled ustreznosti z administrativnega vidika. Če se ugotovi, da predlog ne zadovoljuje razpisanih kriterijev, ki se jih strogo upošteva, se ga izloči iz nadaljnega procesa evaluacije. Upošteva se naslednje kriterije ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/src/evalman.htm>] 27.2.2001):

- predlog mora prispeti (lahko je odposlan tudi elektronsko) pred zaključnim datumom,
- zbrani morajo biti vsi potrebni podpisi,

- projekt mora imeti mednarodni karakter, kar pomeni sodelovanje toliko medsebojno neodvisnih partnerjev (iz različnih držav), kot je določeno,
- predlog mora biti popoln in mora vsebovati vse potrebne dokumente.

Med razlogi, zaradi katerih je v splošnem predlog projekta zavrjen kot neveljaven, se največkrat pojavljajo vzroki, da del B ni anonimen, sprejem predloga je prepozen, v predlogu ni podpisa partnerjev ali pa predlog projekta ne ustreza razpisani temi (Nepovratna sredstva iz Evropske Unije, 2000).

Tabela 3: Stopnje v postopku selekcije

1. Prejetje predloga	
Potrditev prejema	
2. Pregled primernosti	
3. Evaluacija primernih predlogov neodvisnih ocenjevalcev – strokovnjakov (upoštevanje socio-ekonomskih in etičnih vidikov predlogov)	
4. Evaluacijska poročila in priporočila	
5. Prioritetna lista predlogov	→ 6b. Zavrnitev in sporočilo o zavrnitvi
6a. Pogajanja s sodelujočimi	→ Konzorciju koordinatorjev
7. Odločitev o izboru	
8. Podpis pogodbe	

Vir: Participating in the European Research Programmes, 2000.

3.3.2 STROKOVNI EVALUATORJI

Komisiji v evaluaciji predlogov svetujejo neodvisni zunanji evaluatorji. Komisija panel strokovnjakov, ki pokrivajo široko področje strokovnih znanj, izbere na podlagi predhodnega razpisa oziroma povabila k sodelovanju objavljenega v uradnem listu (Official Journal). Pričakuje se, da imajo primerne pristojnosti s področja aktivnosti programa in visoko stopnjo strokovnih izkušenj na enem ali več naslednjih področjih: raziskovanje na ustreznem znanstvenem ali tehnološkem področju; vodenje ali evaluacija raziskovalnih in tehnološko razvojnih projektov; uporaba rezultatov raziskovalnih in tehnološko razvojnih projektov, transferja tehnologije in

inovacij; mednarodno sodelovanje v znanosti in tehnologiji; razvoj človeškega kapitala. Upošteva se tudi posameznikova zmožnost ocenitve izzivov in industrijskih in/ali socio-ekonomskih učinkov raziskovanja, posebno z ozirom na politike Skupnosti ter sposobnost presoje pomembnosti predloga za te politike.

Evaluatorji se zavežejo k zaupnosti in nepristranskosti ocenjevanja predlogov projektov ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/src/evalman.htm>] 27.2.2001; Participating in the European..., 2000).

3.3.3 KRITERIJI EVALUACIJE

Neodvisni strokovnjaki pregledajo predloge na podlagi številnih kriterijev. Nekateri so skupni za vse programe, posamezni programi pa imajo še dodatne specifične kriterije, ki se nanašajo le na ta program.

Skupine kriterijev pomembnih za evaluacijo so: znanstvena/tehnološka kakovost in inovativnost; evropska dodana vrednost in prispevek k politikam EU; prispevek k politikam EU; prispevek k družbenim ciljem unije; obeti gospodarskega, znanstvenega in tehnološkega vpliva; sredstva, partnerstva in upravljanje ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/src/evalman.htm>] 27.2.2001).

Znanstvena/tehnološka kakovost in inovativnost

- kakovost predlagane raziskave in njen prispevek k ciljem programa oziroma ključni akciji v posvečanju ključnim znanstvenim in tehnološkim problemom;
- izvirnost, stopnja inovacije in napredek, upošteva se tudi stopnjo tveganja povezanega s projektom;
- primernost izbranega pristopa, metodologije, delovnega načrta za doseganje znanstvenih in tehnoloških ciljev.

Dodana vrednost in prispevek k politikam EU

- evropska dimenzija problema: v kolikšni meri bo projekt prispeval k reševanju problemov na evropski ravni in ali bo pričakovani učinek izvajanja del na evropski ravni večji od učinka izvedbe na nacionalni ravni;
- evropska dodana vrednost konzorcija: potreba oblikovanja "kritične mase" v smislu človeških in finančnih virov ter kombinacija dopolnilnih znanj in virov dosegljivih širom Evrope v različnih organizacijah;
- prispevek projekta k izvajanju ali razvoju politik EU ter posvečanje problemom povezanih s standardizacijo in predpisi.

Prispevek k družbenim ciljem

- prispevek k izboljšanju kvalitete življenja, zdravja in varnosti (vključno z delovnimi pogoji);
- vpliv na izboljšanje zaposlovanja in razvoj sposobnosti v Evropi;
- prispevek k ohranjanju/izboljšanju okolja in s tem povezana minimalna uporaba/ohranjanje naravnih virov.

Gospodarski razvoj in znanstveno/tehnološka pričakovanja

- morebitni prispevek k rasti, koristnost in raznovrstnost uporabe ter kvaliteta načrtov izkoriščanja rezultatov projekta, vključno s kredibilnostjo partnerjev izvajanja aktivnosti, izkoriščanje raziskovalnih rezultatov in/ali širši ekonomski učinek projekta;
- strateški učinek predlaganega projekta - v kolikšni meri bo lahko projekt vplival na izboljšanje konkurenčnosti in možnosti razvoja trga za uporabnike raziskovalnih rezultatov;
- prispevek k evropskemu tehnološkemu napredku, strategija razširitve pričakovanih rezultatov ter izbor ciljne skupine.

Sredstva, upravljanje in partnerstvo

- management, ustreznost pristopa predlaganega projekta: posebno primernost, jasnost, učinkovitost, doslednost in dovršenost predlaganih nalog, načrti ukrepov in orodij, s katerimi se bo opazovalo razvijanje projekta, zagotovitev dobre komunikacije v konzorciju;
- primernost partnerjev: njihova znanstvena/tehnološka sposobnost, strokovna znanja, vloge in funkcije znotraj konzorcija, dopolnjevanje partnerjev;
- primernost virov.

Za posamezno ali za vse skupine kriterijev se določi prag ocene. Predlog, ki ne doseže določenega praga, ni del selekcije in se ga zavrne.

3.3.4 OCENJEVANJE PREDLOGOV

Splošno pravilo je, da posamezen predlog pregledajo najmanj trije evaluatorji. Ti za vsako skupino evaluacijskih kriterijev podajo svojo, individualno oceno skupaj s komentarjem. Najprej ovrednotijo anonimni del posameznega predloga, in sicer na podlagi prve skupine kriterijev (znanstvena/tehnološka kakovost in inovativnost). Šele nato se na osnovi drugih kriterijev ovrednoti tudi ostale dele predloga, kjer se razkrije identiteta predlagatelja.

Po končani individualni evaluaciji se sestane panel strokovnjakov, ki se za vsak predlog dogovorijo o končni oceni posamezne skupine kriterijev ter o celotni oceni samega predloga. Njihova obrazložitev ocene služi tudi kot povratna informacija projektnemu koordinatorju. V primeru neusklajenosti njihovih mnenj glede posameznega vidika predloga dodatni strokovnjaki pregledajo te predloge.

Pripravi se evaluacijsko poročilo, v katerem so razvidna mnenja in morebitna nesoglasja evaluatorjev za evaluirane predloge ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/src/evalman.htm>] 27.2.2001; Fifth Framework Programme..., 1999, str. 16).

3.3.5 KONČNI PREGLED, RAZVRSTITEV PREDLOGOV IN ZAVRNITEV

Naslednja naloga panela strokovnjakov, po pregledu predlogov in sestavitvi evaluacijskega poročila, je pregled in primerjava poročil, vendar le za tiste predloge, ki so prešli prag. Predlogi, ki so prejeli enako oceno, so ponovno pregledani, da bi se jih lahko prioriteto razvrstilo.

Strokovnjaki lahko med predlogi, za katere se je oblikovalo mnenje o primernosti financiranja, predlagajo združitev posameznih podobnih ali dopolnjujočih predlogov v večji projekt.

Na podlagi priporočil evaluatorjev Komisija oblikuje končno listo evaluiranih predlogov, ki so prešli predpisan prag. Razvrsti jih glede na dobljene ocene. Pri tem upošteva tako priporočila

evaluatorjev kot tudi prioritete programa. Oblikuje tudi seznam zavrnjenih predlogov. Komisija predlog zavrne zaradi njegove neustreznosti, če ne zajema razpisanega področja, ne doseže praga evaluacijskega kriterija ali predpisane celotne ocene, ali če se je predlog na zaključni listi uvrstil prenizko, da bi se ga zaradi omejenega proračuna še lahko financiralo. Koordinatorji zavrnjenih predlogov so pisno obveščeni o zavrnitvi z obrazložitvijo o vzroku le-te (Participating in the European..., 2000; Fifth Framework Programme..., 1999, str. 16; ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/src/evalman.htm>] 27.2.2001).

V primeru zavrnitve projekta, se lahko ponovno poizkuša na naslednjih razpisih (seveda le v primeru, če gre za ponovljen razpis) na temelju popravljenega predloga. Pri tem je potrebno (Nepovratna sredstva iz Evropske Unije, 2000):

- ⇒ upoštevati dobljene ocene
- ⇒ pretehtati ali je projekt dovolj inovativen
- ⇒ globalno oceniti ali je projekt resnično zanimiv tudi z vidika EU
- ⇒ oceniti izbiro primernih partnerjev, ki bodo sposobni izvesti projekt v zahtevanem obdobju.

3.3.6 PRIPRAVA POGODBE

Po oblikovanju prioritete liste Komisija obvesti koordinatorje izbranih projektov o svoji odločitvi financiranja. Vendar pa to ne določa dokončne obveze s strani Komisije o financiranju. Komisija namreč pošlje poročilo evaluacije predloga (*evaluation summary report*; glej prilogo 21) in morebitno zahtevo po dodatnih administrativnih in finančnih informacijah za pripravo pogodbe. Povratne informacije mora prejeti v določenem roku, v nasprotnem primeru zaključi dogovore in zavrne predlog.

Pri pripravi pogodbe uradniki Komisije preko neposrednega dogovarjanja s predlagatelji projektov poskušajo doseči, da bodo načrtovani outputi doseženi z najmanjšimi, še možnimi inputi. Pogajanja se dotikajo finančnih in tehničnih vidikov izpeljave projekta, vendar so predlagane spremembe v skladu z izsledki evaluacije oziroma komentarji, ki so jih dali strokovnjaki pri evaluaciji. Na tej stopnji se tudi predlaga združitev posameznih projektov.

Ko so zaključeni dogovori s predlagatelji o pogodbenih podrobnostih, Komisija pošlje pogodbo v podpis. Če dogovor o prilagoditvi projekta ni dosežen, se pogajanja zaključijo in projekt se zavrne.

Glavna obveznost predlagateljev je izvršitev projekta v časovnem roku in uporaba rezultatov, Komisija pa jamči finančno sofinanciranje projekta (običajno povrnitev določenega odstotka projektnih stroškov). Ostale obveznosti sodelujočih so še spoštovanje pravic industrijske lastnine in upoštevanje pogodbenih obveznosti.

Komisija nadzoruje izvajanje projekta preko letnih in končnih poročil. Pred zaključkom projekta se mora predložiti tehnološki načrt izvedbe, ki nakazuje način izkoriščanja novega znanja (Participating in the European..., 2000; Fifth Framework Programme..., 1999, str.17; ([URL:<http://www.cordis.lu/fp5/src/evalman.htm>] 27.2.2001).

3.4 SODELOVANJE SLOVENSКИH UDELEŽENCEV V PROGRAMIH PETEGA OKVIRNEGA PROGRAMA

Kot je bilo že omenjeno, Slovenija zelo uspešno sodeluje v programih Petega okvirnega programa. Med državami kandidatkami za članstvo v Evropski uniji je Slovenija po uspešnosti (merjeno v razmerju med prijavljenimi in odobrenimi projekti) na prvem mestu in se lahko celo primerja z nekaterimi državami članicami, kot sta Avstrija in Švica.

V letu 2000 je Slovenija (oziroma 353 slovenskih organizacij) na razpisih prijavila 339 predlogov projektov. Za financiranje je Evropska komisija odobrila 97 projektov, kar predstavlja 28 % uspešnost po številu sprejetih projektov in 29 % uspešnost po številu udeležencev v sprejetih projektih (sodelovala sta 102 udeleženca). Glede na leto 1999 je Slovenija zabeležila povišan odstotek uspešnosti (22 % uspešnost po številu udeležencev in 23 % uspešnost v številu sprejetih projektov).

Po programih je slovenska udeležba najvišja v dveh tematskih programih, in sicer v programu *Kakovost življenja in ravnanje z življenjskimi viri* ter v programu *Uporabniku prijazna informacijska družba*. Slovenski udeleženci so najuspešnejši v programu EURATOM in podprogramu Energija. Glede na institucijo prijaviteljico prevladujejo javne institucije

(raziskovalni instituti in univerze), med slovenskimi partnerji v uspešnih projektih pa se največkrat pojavljajo partnerji iz Velike Britanije, Nemčije, Italije in Francije.

Za uspešnost slovenskega sodelovanja v Petem okvirnem programu lahko navedemo naslednje razloge (Nepovratna sredstva iz Evropske unije, 2000):

1. slovenski znanstveniki imajo dolgoletne izkušnje pri sodelovanju v evropskih programih, še posebej pomembno pa je tudi njihovo sodelovanje v dvostranskih programih, kjer so pridobili mednarodne izkušnje in navezali koristne stike s partnerji iz tujine;
2. dobra raziskovalna infrastruktura v Sloveniji;
3. Slovenija nima resnejšega problema s t. i. »odlivom možganov«;
4. uspešna in kvalitetna promocija Petega okvirnega programa;
5. visok odziv slovenskih raziskovalcev.

Med glavnimi razlogi, zaradi katerih se udeleženci okvirnih programov odločijo sodelovati v letih, je najbolj pogosto pridobivanje novih znanj in izkušenj. Glavna motivacija sodelovanja pa je tudi pridobitev nepovratnih finančnih sredstev. Skupno raziskovanje sodelujočim raziskovalcem v projektu omogoča tudi dostop do komplementarnega znanja partnerjev, krepitev odnosov z njimi in oblikovanje širših raziskovalnih omrežij. Podjetja med prednostmi sodelovanja navajajo tudi pridobivanje raziskovalnih izkušenj in okrepljeno inovacijsko sposobnost (Nepovratna sredstva iz Evropske unije, 2000).

Slovenski udeleženci med koristmi sodelovanja v raziskovalnih programih vidijo v navezavi stikov s tujimi raziskovalnimi institucijami in sodelovanju z najboljšimi raziskovalnimi skupinami, kar prinaša tudi možnosti objav v tujih publikacijah. Hkrati sodelovanje prinaša tudi možnost nakupa raziskovalne opreme. Podjetja pa med pozitivne učinke sodelovanja prištevajo zlasti pridobivanje novih poslovnih partnerjev in novih poslovnih idej (Usenik, 2000, str. 83, 104).

Kritike, ki se na splošno pojavljajo v zvezi s sodelovanjem v programu, se nanašajo na dolge birokratske postopke pri prijavljanju predlogov projektov in vodenju okvirnih programov, dolgotrajne postopke odločanja in zamude pri plačilih (Tušar, 2000).

3.5 POSTOPEK IZBIRE RAZISKOVALNIH PROJEKTOV ZA FINANCIRANJE V SLOVENIJI

V Sloveniji postopek izbora projektov ureja Pravilnik o pogojih in metodologiji izbora in financiranja projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja (Uradni list RS/I, št. 21/2001). Določa obvezno vsebino prijavljenih projektov, postopek in metodologijo izbora projektov, financiranje in nadziranje izvajanja projektov ter način obveščanja javnosti o doseženih rezultatih že končanega raziskovalnega dela.

Minister za raziskovalno dejavnost vsaj enkrat letno v Uradnem listu objavi javni razpis za izbor projektov. Na razpis se lahko prijavi pravna ali fizična oseba, ki je pri pristojnem ministrstvu evidentirana za opravljanje raziskovalne dejavnosti v Sloveniji ter izpolnjuje pogoje predpisane z raziskovalnim zakonom ter predpisi ministrstva.

Postopek izbora in spremljanja izvajanja projektov vodi uradna oseba, ki jo pooblasti minister. V postopku izbora projektov se obravnavajo le tiste prijave, ki vsebujejo vse z razpisom in obrazci zahtevane podatke in dokazila in prispejo na ministrstvo v roku, določenem z razpisom. Ko uradna oseba ugotovi, da predlog projekta vsebuje vse zahtevane podatke in zadovoljuje vse predpisane pogoje, jo pošlje v ocenitev recenzentom.

Predlog projekta ocenijo domači ter tuji recenzenti na podlagi vprašalnikov, ki jih predpiše minister. Recenzent je pri ocenjevanju predloga projekta samostojen. Če meni, da bi dodatno strokovno mnenje bistveno prispevalo h kakovosti ocene, to predlaga ministru v odobritev.

Recenzent predlog projekta oceni po kriteriju stroke. Ocenjuje:

- znanstveno oziroma raziskovalno zmožnost raziskovalcev,
- znanstveno relevantnost,
- racionalnost in varčnost pri organizaciji in izvedbi projekta,
- družbeno in gospodarsko relevantnost.

Predloge projektov ocenijo tudi nacionalni koordinatorji ob upoštevanju kriterijev stroke.

Nacionalni koordinator nato na podlagi lastnih ocen in ocen recenzentov pripravi predlog razvrstitve projektov v prednostne skupine. To skupaj s poročilom o recenzentskem ocenjevanju posreduje pristojnemu znanstveno-raziskovalnemu svetu. Če so v posameznem primeru predložene ocene nasprotujoče oziroma ne zadostujejo za odločitev o prednostni razvrstitvi, lahko nacionalni koordinator predlaga ministru, da določi dodatnega recenzenta.

Znanstveno-raziskovalni sveti nato na podlagi poročil nacionalnih koordinatorjev in predloga razvrstitve projektov te razvrstijo na prednostno listo področja. Vendar pa razvrstijo le tiste predloge, katerih ekspertna ocena znanstvene kakovosti in njihov pomen za razvoj stroke preseže vstopni prag, ki so ga področni sveti določili za svoja področja.

Na podlagi predloga prednostnih list področja znanstveno-raziskovalnih svetov, minister določi skupno prednostno listo za financiranje projektov - t. i. »nacionalna lista«. Pri tem upošteva tudi nacionalne razvojne strategije in prioritete ter obseg razpoložljivih proračunskih sredstev. »Nacionalno listo« minister pošlje Svetu za znanost Republike Slovenije in jo tudi objavi v sredstvih javnega obveščanja.

Predlagatelje projektov se pisno obvesti o rezultatih izbora. V primeru, da se predlagatelj ne strinja z ocenitvijo svojega predloga, lahko vloži zahtevo za ponovno ocenitev, pri tem pa mora navesti razloge za to zahtevo. O zahtevi odloči minister. Njegova odločitev je dokončna. S predlagateljem in naročnikom oziroma sofinancerjem izbranih projektov minister sklene pogodbo o izvedbi. Če uradna oseba ugotovi, da pogodbeni dokumentacija ni ustrezno izpolnjena, obvesti sopogodbениke o pomanjkljivostih in jih pozove k njihovi odpravi. Če jih sopogodbениk v določenem roku ne odpravi, minister odstopi od sklenitve pogodbe.

Odgovorni nosilec projekta je dolžan ministrstvo redno obveščati o izvajanju in financiranju projekta na podlagi letnih in zaključnih poročil o delu ter porabljenih sredstvih.

SKLEP

Evropska komisija je področje znanosti in raziskav uvrstila med svoja prioriteta področja v devetdesetih letih, ko se zaradi raziskovalno in tehnološko-razvojnega zaostanka ni mogla več

enakovredno kosati s svojima konkurentoma - ZDA in Japonsko. V obdobju hitrih tehnoloških sprememb pa je doprinos znanja, ki ga prinaša znanstveno-raziskovalno delo preko svojih dosežkov, še posebej pomembno.

Področju znanosti in tehnologije se pripisuje vloga pri gospodarskem in družbenem napredku; preko znanstvene odličnosti in tehnološke inovativnosti prispevata k gospodarski rasti, večji konkurenčnosti industrije, večji zaposlenosti in boljši kakovosti življenja.

Osrednjo obliko, s katero EU finančno podpira raziskovalne in tehnološko-razvojne aktivnosti, predstavljajo Okvirni programi, preko katerih Evropska komisija tudi načrtuje te aktivnosti. Njihova orientiranost se spreminja in prilagaja znanstvenim in tehnološkim prioritetam določenega obdobja. Peti okvirni program, ki se zaključuje v letu 2002, je namenjen podpori razvojnim usmeritvam Evrope. Osredotoča se na raziskovalna področja, ki vključujejo tehnološke, industrijske, gospodarske, socialne in kulturne vidike. Rešuje vprašanja varstva okolja, izboljšane kakovosti življenja, odpiranja novih delovnih mest, gospodarskega razvoja. Naslednji, Šesti okvirni program, se usmerja na boljšo urejenost evropskega raziskovanja, kar naj bi omogočilo boljši nastop Evrope v boju z globalnima tekmečema, ZDA in Japonsko. Vizija prihodnjega raziskovanja je v oblikovanju Evropskega raziskovalnega prostora, ki naj bi temeljil na povezovanju nacionalnih raziskovalnih programov, raziskovalnih ustanov in informacijskih mrež. Sredstva se bodo usmerjala predvsem na večje in daljše projekte, osnovno načelo izbire projektov pa je večja evropska dodana vrednost (večji raziskovalni učinek glede na izvedbo na nacionalni ravni).

Slovenija pri pristopanju k EU na področju znanosti in raziskav ni imela problemov. Pregled usklajenosti z evropsko zakonodajo je hitro zaključila in zaprla to poglavje pogajanj. Pripravlja nov raziskovalni zakon, kar pa ni bil pogoj za sprejem med države članice Unije. Z njim želi Slovenija med drugim izboljšati prenos znanja v industrijo, ki je zaradi premajhne povezanosti raziskovanja z uporabo pereč problem.

Sodelovanje raziskovalcev v Petem okvirnem programu, poleg nepovratnih finančnih sredstev, prinaša tudi nove izzive in povečanje mednarodnega ugleda. Kritike, povezane z okvirnim programom, se predvsem nanašajo na zapletene administrativne postopke prijave in ocenjevanja projektov. Zahtevno je tudi samo oblikovanje uspešnega predloga - takšnega, ki bi pritegnil

Evropsko komisijo k finančni podpori. Nekega splošnega recepta tu ni. Pomembno pa je, da je ideja raziskovalnega projekta dobra, inovativna in v skladu s trenutnimi raziskovalnimi usmeritvami EU. Nadalje se upošteva tudi, kakšen prispevek bo raziskava imela za Evropo. Pomembni so tudi partnerji, ki morajo biti v največji meri relevantni za projekt. Da pa bo projekt učinkovito predstavljen, je ključnega pomena dobra priprava, kar pomeni, da časovna naglica ne sme narekovati priprave predloga projekta.

LITERATURA

1. Kolar Patrik: Paziti moramo, da ne bomo porinjeni na rob. Delo (Scientia), Ljubljana, 6.12.2000, str. 26.
2. Kolar Patrik: Nekaj več denarja in nove prednostne naloge. Delo (Scientia), Ljubljana, 21.3.2001, str. 26.
3. Kontler-Salamon Jasna: Šesti okvirni program bi potreboval »varovalke«. Delo (Scientia), Ljubljana, 6.6.2001, str. III.
4. Making a reality of the European Research Area: Guidelines for EU research activities (2002-2006). Brussels : Commision of the European Communities, 2000. 22 str.
5. Moussis Nicolas: Evropska unija: pravo, ekonomija, politike. Ljubljana : Littera picta, 1999. 575 str.
6. Participating in the European Research Programmes: Guide for Applicants under the Fifth Framework Programme for European Research and Technological Development (1999-2002). Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2000.
7. Pengov Andrej: Nazaj smo dobili precej več kot smo plačali. Delo (Scientia), Ljubljana, 26.4.2000, str. 17.
8. Sorčan Stojan: Nekatere spremembe v letu 1998. Raziskovalec, Ljubljana, 29(1999), 1, str. 70-72.
9. Sorčan Stojan: Slovenska znanost v evropski integraciji. Razgledi, Ljubljana, 1999a, 11, str. 14-16.
10. Špilek Hedvika: Študij uspešnih modelov vključevanja podjetij v znanstveno-tehnološke programe EU s poudarkom na manjših državah EU in priprava tovrstnega predloga za Slovenijo. Ljubljana : Inštitut za ekonomska raziskovanja in razvoj, 1998. 69 str.

11. Towards a European Research Area. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2000. 41 str.
12. Trstenjak Verica: V. okvirni program. Raziskovalec, Ljubljana, 27(1998), 5, str. 67-69.
13. Trstenjak Verica: Pravni vidiki vključevanja Slovenije v EU s poudarkom na znanosti in tehnologiji. Raziskovalec, Ljubljana, 29(1999), 2, str. 12-17.
14. Tušar Livija: Peti okvirni program EU 1998-2000. Delo (Scientia), Ljubljana, 26.4.2000, str. 17.
15. Usenik Hedvika: Znanstveno-tehnološka in inovacijska politika Evropske unije in njen vpliv na Slovenijo. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 117 str.
16. Volasko Peter, Cene Bavec: Mednarodno sodelovanje Slovenije. Delo (Scientia), Ljubljana, 27.5.1998, str. 14.
17. Znanje za razvoj slovenske družbe: «Delavnica 97» (Ljubljana, 19.junij 1997):pisni prispevki. Ljubljana : Ministrstvo za znanost in tehnologijo, Univerzitetno znanstveni forum, 1997. 246 str.
18. Znanost in tehnologija v Sloveniji. Ljubljana : Ministrstvo za znanost in tehnologijo, 1998. 24 str.
19. Zupan Barbara: 5. Okvirni program raziskovalnih in tehnološko razvojnih aktivnosti Evropske unije. Ljubljana : Ministrstvo za znanost in tehnologijo, Sektor za mednarodno znanstveno in tehnološko sodelovanje, 1999. 11 str.

VIRI

1. Ace Quarterly. The journal of the European Union's ACE Programme, Brussels : G. Burghardt, 1999, 13, str. 2-4.
2. Assistance for FP5 Proposers. Cordis Focus, Luxembourg : Commission of the European Communities, 1999, 16, 40 str.
3. Definicije raziskav po priročniku Frascati (priporočila OECD). [URL: <http://www.mzt.si/mzt/dok/sif/def-razisk-frascati.html>], 19.3.2001.
4. Državni program Republike Slovenije za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002. Ljubljana : Služba Vlade Republike Slovenije za evropske zadeve, 1999. 405 str.
5. European Parliament Report. [URL: <http://ftp.cordis.lu/fep-cgi/srchidadb>], 27.3.2000.
6. Evaluation Manual. [URL: <http://www.cordis.lu/fp5/src/evalman.htm>], 27.2.2001.
7. Find a Partner on FP5 web. [URL: <http://www.cordis.lu/fp5/partner.htm>], 18.4.2001.
8. FP5 Networks and Support Services. [URL: <http://www.cordis.lu/fp5/support.htm>], 18.4.2001.
9. Izbor definicij in priporočil OECD-ja za merjenje znanstvenih in tehnoloških dejavnosti. Ljubljana : Ministrstvo za znanost in tehnologijo, 1994. 60 str.

10. Meet your Match – Find a Partner for FP5 through CORDIS.
[URL: <http://www.cordis.lu/fp5/src/eoi.htm>], 18.4.2001.
11. Nepovratna sredstva iz Evropske unije. Seminar v sklopu 5. okvirnega programa. Ljubljana, 30.5.2001.
12. Phare ACE Programme 1998 Application Package.
[URL: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publicatons/phare_ace/applications/ace-app98-geninfo.pdf], 16.2.2001.
13. Poročilo o napredku Republike Slovenije pri vključevanju v Evropsko unijo. Poročevalec Državnega Zbora Republike Slovenije, Ljubljana : Državni zbor Republike Slovenije, 26(2000)46-46/I.
14. Pravilnik o pogojih in metodologiji izbora in financiranja projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja (Uradni list RS, št. 21/2001).
15. Predlog zakona o organizaciji in financiranju znanstvene in raziskovalno-razvojne dejavnosti (ZOFZRD). Poročevalec Državnega zbora Republike Slovenije, Ljubljana : Državni Zbor Republike Slovenije, 26(2000), 9, str. 3-9.
16. Predstavitev Petega okvirnega programa.
[URL: <http://www.mzt.si/mzt/med/5okvp/predstavitev.html>], 31.1.2001.
17. Pregled večstranskega sodelovanja.
[URL: <http://www.mzt.si/mzt/med/pregled-vecstransk-sodel.html>], 31.1.2001.
18. Program COST. [URL: <http://www.mzt.si/mzt/med/cost/index.html>], 31.1.2001.
19. Program EUREKA. [URL: <http://www.mzt.si/mzt/med/eureka/index.html>], 31.1.2001.
20. Program Phare Ace. [URL: <http://www.mzt.si/mzt/med/ace/ace.html>], 31.1.2001.
21. Prvi razpis Program Phare Ace.
[URL: <http://www.mzt.si/mzt/tenders/arhiv/medn/ace1.html>], 31.1.2001.
22. Razpisi Program COST.
[URL: <http://www.mzt.si/mzt/med/cost/razpisi/razp-12-2000.html>], 31.1.2001.
23. Tempus, Guide for applicants, Academic Years 2000/01 and 2001/02. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1999.
24. The Territorial Dimension of Research and Development Policy: Regions in the European Research Area. [URL: <http://europa.eu.int/comm/research/area/regions.html>], 23.2.2001.
25. Towards a European Research Area Open to the World.
[URL: <http://europa.eu.int/comm/research/area/aaas.html>], 16.2.2001.

PRILOGE

1. Coordinator:

Name (first name, family name)	
Female /Male	
Organisation	
Department	
Address (street, building no, P. O. Box, CEDEX, Postcode, Country)	
Telephone:	
Fax:	
E-mail	

Please answer all the following questions (in approximately 1200 words for questions 9 to 11).
The Commission Services reserve the right to return without comment any incomplete pre-proposals.

2. Proposal title

3. Proposal acronym

4. Project duration (approx.)

5. Funding

Amount requested in EURO

Percentage of costs to be funded

6. Main Programme

6.1. Research Area(s)

7. Other Programme(s)

7.1. Research Area(s)

8. Participants

Organisation name	Postcode + city/town	Country

Give a short description of the work:

9. Objectives:

10. Description of the work:

11. Milestones and expected result:

Feedback form for pre-proposal check

Programme name and year of call : PRE-PROPOSAL CHECK

Name and address of co-ordinator

Proposal title:

Dear Sir/Madam,

Following your recent request, I attach comments on your summary of this proposal.

Appears to fulfil partnership and transnationality requirements:

YES ☐ NO ☐
Comment:

[Comment obligatory if No]

Appears to conform with scope and objectives of call:

YES ☐ Partly ☐ NO ☐
Comment:

[Comment obligatory if Partly or No]

Please note that these comments are provided on the basis of an appreciation of the summary information supplied and do not commit the Commission. They may not be taken as indicating either acceptance or rejection of any subsequent full proposal submitted for evaluation.

Official responsible:
DG/Unit:

Notification of Intention to Propose (Pre-registration)

**THE IST PROGRAMME STRONGLY ENCOURAGES ALL PROPOSERS
TO PRE-REGISTER**

Request for Proposal Number for the 6th call of the IST programme

Title _____	First Name _____	Surname _____
Function _____		
Organisation _____		
Internal Address _____		
Street and Number _____		
Postal Code _____	City _____	Country _____
Fax _____	Fax (alternative) _____	
Tel. _____	Tel.(alternative) _____	
E-mail _____	E-mail (alternative) _____	

List of Participants (company name and country, proposal co-ordinator first)

Name of organisation:	Country Code

Information on proposal:

Proposal full name	
Proposal acronym	
Proposal abstract (3 lines)	

Our intended Proposal is related to the following thematic priorities/research area(s)*:

Type of Action: Please tick the appropriate box

☐	RTD, Demonstration and combined RTD/Demonstration (RTD)	Note : use Guide for Proposals 2A
☐	Accompanying Measure (AM)	Note : use Guide for Proposals 2C (fixed deadline) or 2E (Continuous Submission)
☐	Concerted Action (CA)	Note : use Guide for Proposals 2C (fixed deadline) or 2E (Continuous Submission)
☐	Thematic Network (TN)	Note : use Guide for Proposals 2C (fixed deadline) or 2E (Continuous Submission)
☐	Take-up (TU)	Note : use Guide for Proposals 2B

Proposal language
(if not English)

Name of Requester: _____

Signature: _____ Date: _____

(For Commission use only:)

Your proposal has been registered with the following number:

(Signed for the IST programme)

--

*Please use the reference(s) for thematic priorities and Type of actions in Part A of the relevant proposal submission form (Annex 1)

Acknowledgement of receipt form

EUROPEAN COMMISSION
Directorate-General Information Society

Information Society Technologies: Technological Developments of a Generic Nature and Horizontal Actions
Operational aspects of the programme

Brussels,

Please write the name, full postal address and fax number to which this acknowledgement of receipt should be sent in the box ⇨

Fax number

Dear Madam/Sir

We are pleased to acknowledge receipt of your proposal:

To be completed by Co-ordinating Partner			
Programme(s):	IST Programme		
Thematic priorities:			
Proposal Title:			
Proposal Acronym:			

This proposal has been given the following reference number (To be completed by the Commission):

Date of reception:
Proposal registration number:

You are kindly requested to quote this reference number in all future correspondence relating to this proposal. Please ensure that all your partners are also made aware of this reference number.

After a check for eligibility, your proposal will be evaluated. It is expected that the final result of the evaluation will be communicated to you three to four months after the deadline for submission of proposals.

On behalf of the Commission we thank you for your proposal and your interest in the research programmes.

Yours faithfully,

5FP Evaluation Co-ordinator

EUROPEAN COMMISSION
RESEARCH DIRECTORATES
GENERAL
SHARED COST
RTD PROPOSAL FORMS

EN A 2 FP5RTD

FOR COMMISSION USE ONLY

For guidelines see in relevant "Guide for Proposers"

**Proposal submission forms for
financial support from the EC for
shared-cost RTD actions:
research and technological development projects,
demonstration projects,
and
combined projects**

If possible, these forms should be prepared using the Proposal Preparation Tool (ProTool), which is available via the Commission Internet site <http://www.cordis.lu/fp5/prottool> or on CD-ROM. Use of the Proposal Preparation Tool is preferred by the Commission. However applicants may also use the forms in the Guide for Proposers. Using the ProTool, forms may be submitted electronically, or printed out and returned on paper.

Information on the Proposal ¹

Proposal Full Name				
Proposal Acronym ⁵		Proposal No ⁶		
Call Identifier ³				
Research Programme(s) ²				
Thematic priorities ²				

FOR COMMISSION USE ONLY

Post stamp

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Reception date

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EUROPEAN COMMISSION
RESEARCH DIRECTORATES
GENERAL
SHARED COST
RTD PROPOSAL FORMS

EN B 2 FP5RTD

FOR COMMISSION USE ONLY

Proposal Acronym ⁵Proposal No ⁶

A1.

Proposal Administrative Overview ¹Thematic priorities ²Type of Action ⁴

Proposal Full Name

Contact person for the proposal(s) ⁷

Title (Dr, Prof., ...)

Gender ⁸

F

M

Family Name

First Name

Organisation Legal
Name ⁹Department /
Institute Name ¹⁰PO Box ¹¹Street Name and
NumberPost Code ¹²Cedex ¹³

Town/City

Country Code ¹⁴Country Name ¹⁴Telephone No ¹⁵Fax No ¹⁵

E-mail

Proposal abstract (maximum 1000 characters) ¹⁶Duration (in Months) ¹⁷Total Eligible
Cost (in euro) ¹⁸EC Contribution
requested (in euro) ¹⁹Keywords ²⁰Have you or any of your partners, previously or currently, submitted this proposal or one similar in content to any Community Programme? If yes, please give details of the proposal ²¹

Y

N

Programme Name

Year

Proposal No

Duly authorised by the consortium partners to send this proposal to the Commission, I certify that the description of this proposal and the information on forms A1, A2, A3 and A4 is accurate and agreed to by the consortium partners and that the consortium collectively agrees to carry out a project as described herein.

Date (DD/MM/YYYY)

Signature of person authorised to submit a
proposal in the co-ordinating organisation

EUROPEAN COMMISSION
RESEARCH DIRECTORATES
GENERAL
SHARED COST
RTD PROPOSAL FORMS

EN C 2 FP5RTD

--	--

FOR COMMISSION USE ONLY

--	--

Proposal Acronym ⁵Proposal No ⁶**A2.****Proposal Summary ²²****Objectives (maximum 1000 characters)****Description of the work (maximum 2000 characters)****Milestones and expected results (maximum 500 characters)**

EN D 2 FP5RTD

FOR COMMISSION USE ONLY

Proposal Acronym ⁵

Proposal No ⁶

A3. Participant Profile/Information (1 form per participant) ²³

Legal information on the participating organisation

Participant Role ²⁴	Participant No ²⁵	Assistant to Contractor No ²⁶
Registration No with the European Commission's Research Programmes ²⁷		
Organisation Legal Name ²⁸		
Short Name ²⁹	Legal Registration No ³⁰	
Activity Type ³¹	Legal Status ³²	If 'PRC', Specify ³³
Business Area ³⁴ (NACE)	User/Supplier ³⁵ (U / S)	Cost Basis ³⁶ (FC / FF / AC)

Organisation details ³⁷

Annual turnover ³⁸	Annual Balance Sheet Total ³⁹	Number of employees ⁴⁰
Is Your Organisation independent ⁴¹ ?		Y ☐ N ☐

If No, please indicate
legal name(s) of
owner(s) who own
25 % or more ⁴²

Is Your Organisation affiliated to any other participant(s) in the proposal ⁴³?

Y ☐ N ☐

If Yes, please indicate
Participant No, Short
Name(s) and character
of affiliations(s)
(D / I) ⁴⁴

Address of the main department carrying out the work ⁴⁵

Department/ Institute Name ¹⁰			
PO Box ¹¹			
Street Name and Number			
Post Code ¹²	Cedex ¹³		
Town/City			
Country Code ¹⁴	Country Name ¹⁴		

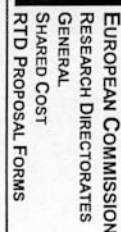
Authorised person ⁴⁶

Title (Dr, Prof., ...)	Gender ⁸	F ☐ M ☐
Family Name		
First Name		
Telephone No ¹⁵	Fax No ¹⁵	
E-mail		

I certify that the above information is accurate and that my organisation has agreed to participate in this proposal.

Date (DD/MM/YYYY)

Signature of authorised person

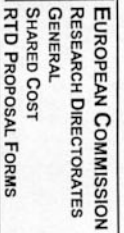
EN E 2 FP5RTD

FOR COMMISSION USE ONLY

Proposal No. 6

Cost Summary in euro ⁴⁷ (part 1/2)

TOTAL₆₆

EN F 2 FP5RTD

FOR COMMISSION USE ONLY

Continued on next page

Proposal Acronym⁵

Proposal No. 6

Cost Summary in euro ⁴⁷ (part 2/2)

[illegible]

Part B – RTD Proposals: Description of scientific/technological objectives and workplan

NB! PART B MUST BE ANONYMOUS

Part B should not reveal the names of the proposers nor otherwise reveal their identity e. g. through inclusion of corporate logos references to existing products, etc.

B1. Title page

Proposal full title
Proposal acronym
(Date of preparation)
Proposal number (if applicable)

B2. Content list (Part B only)

B3. Objectives.

This section, which should not exceed two pages, describes the **scientific/technological objectives** of the proposal. They should be achievable within the project, not through subsequent development, and should be stated in a measurable and verifiable form. The progress of the project work will be measured against these objectives in later reviews and assessments.

B4. Contribution to programme/Key Action objectives

This section, which should not exceed one page, describes how the proposed project will contribute to the objectives of the programme and/or Key Action. This can be done by describing how the proposal meets the requirements of the Action Line, which it addresses.

B5. Innovation

This section, not exceeding four pages, describes the innovative aspects of the proposed project, detailing proposed advances in the state of the art.

Innovation can be in the form of novel products/services/applications. It can range from the development of novel techniques/systems/environments to the integration of new generation technologies in original ways. It can include development of novel business processes, new organisational practices or, more generally, novel forms of interaction between people and information, whether at work or in daily life.

Proposers should clearly identify the novelty of their proposed results, for example by including a comparison with the 'state of the art' (world-wide).

B6. Project workplan:

This section concisely describes the work planned to achieve the objectives of the proposed project. The recommended length, excluding the forms specified below, is up to 10 pages. An introduction should explain the structure of the workplan and how the workplan will lead the participants to achieve the objectives of the proposal. It should also identify significant risks and contingency plans. The workplan must be broken down into workpackages (WPs) which should follow the logical phases of a project's life cycle and include management of the project and assessment of progress and results. Essential elements of the workplan are:

- Introduction – explaining the structure of the workplan and the overall methodology used to achieve the objectives;
- Project plan, showing the timing of the different WPs and their components (Gantt chart)
- Graphical presentation of the project's components, showing their interdependencies (Pert diagram)
- Detailed project description broken down into workpackages:

Workpackage list (use Workpackage list form below);

Deliverables list (use Deliverables list form below);

One page description of each workpackage (use Workpackage description form below);

Note: The number of workpackages used must be appropriate to the complexity of the work and the overall value of the proposed project. Each workpackage should be a major sub-division of the proposed project and should also have a verifiable end-point (normally a deliverable or an important milestone in the overall workplan). The workplan should be sufficiently detailed to justify the proposed effort and allow progress monitoring by the Commission. Day-to-day management of the project by the consortium may require a more detailed plan.

Workpackage list

Work- package No ¹	Workpackage title	Lead contractor No ²	Person- months ³	Start month ⁴	End month ⁵	Phase ⁶	Deliv- erable No ⁷
	TOTAL						

¹ Workpackage number: WP 1 – WP n.

² Number of the contractor leading the work in this workpackage.

³ The total number of person-months allocated to each workpackage.

⁴ Relative start date for the work in the specific workpackages, month 0 marking the start of the project, and all other start dates being relative to this start date.

⁵ Relative end date, month 0 marking the start of the project, and all ends dates being relative to this start date.

⁶ Only for combined research and demonstration projects: Please indicate R for research and D for demonstration.

⁷ Deliverable number: Number for the deliverable(s)/result(s) mentioned in the workpackage: D1 - Dn.

Deliverables list

Deliverable No ¹	Deliverable title	Delivery date 2	Nature 3	Dissemination level 4

¹ Deliverable numbers in order of delivery dates: D1 – Dn

² Month in which the deliverables will be available. Month 0 marking the start of the project, and all delivery dates being relative to this start date.

³ Please indicate the nature of the deliverable using one of the following codes:

R = Report
P = Prototype
D = Demonstrator
O = Other

⁴ Please indicate the dissemination level using one of the following codes:

PU = Public
PP = Restricted to other programme participants (including the Commission Services).
RE = Restricted to a group specified by the consortium (including the Commission Services).
CO = Confidential, only for members of the consortium (including the Commission Services).

Workpackage description

Workpackage number :		Start date or starting event:	
Participant number:			
Person-months per participant:			

Objectives

Description of work

Deliverables

Milestones¹ and expected result

¹ Milestones are control points at which decisions are needed; for example concerning which of several technologies will be adopted as the basis for the next phase of the project.

Part C – RTD Proposals: Description of contribution to EC policies, economic development, management and participants.

NB! PART C IS NOT ANONYMOUS

Part C describes the contribution of the proposed work to EC policies and social objectives, and to economic development, the project management plan, the consortium structure, the participating organisations in the consortium, the key personnel and individual and collective plans for dissemination and - if relevant - the exploitation of the results.

C1. Title page

Proposal full title

Proposal acronym

(Date of preparation)

Proposal number (if applicable)

C2. Content list (part C only)

C3. Community added value and contribution to EC policies.

This section, which should not exceed two pages, should identify which issue at the European level the proposal is addressing. It should also describe why the proposed project should be carried out at European level instead of at national level, for example if there is a need to create a critical mass in human or financial terms, or whether the project will bring together complementary expertise existing in different organisations.

If appropriate, this section should also describe how the proposed project will contribute to the implementation or evolution of one or more of the EC's policies or address problems connected with standardisation and regulation.

C4. Contribution to Community social objectives.

This section, not exceeding two pages, should describe how the proposed project will contribute to meeting the social objectives of the Community such as: improving the quality of life and health and safety (including working conditions) and/or how it will contribute to improving employment, and/or to preserving or enhancing the environment and natural resources. This might include the contribution of the proposed work to meeting relevant regulatory requirements. Where applicable, the description should also cover the proposed project's compliance with ethical requirements.

C5. Project management

This section, not exceeding two pages, should describe how the proposed project will be managed, the decision making structures to be applied, the communication flow within the consortium and the quality assurance measures which will be implemented, and show how changes will be controlled and conflicts resolved. If applicable, this section should also show how legal and ethical obligations; for example concerning encryption or security of personal data will be met.

C6. Description of the consortium

One page description of the consortium stating who the participants are, what their roles and

functions in the consortium are, and how they complement each other.

C7. Description of the participants

Short description of the participating organisations including (no more than two pages per organisation):

The expertise and experience of the organisation,

Short CVs of the key persons to be involved indicating relevant experience, expertise and involvement in other EC projects. *(Each CV no more than 10 lines)*

C8. Economic development and scientific and technological prospects

This section, which should not exceed five pages, should highlight the usefulness and range of applications, and describe the plans for the dissemination and -if relevant – exploitation of the results for the consortium as a whole and for the individual participants in concrete terms. It should describe the tools and/or means to be used to disseminate the results (user groups and how they will be involved, plans for dissemination through open source software when applicable). The consortia should clearly identify the conditions required to maximise the exploitation of successful results. The shorter the time to market, the more precise the exploitation plan should be. It should detail the exploitation strategies in particular for the commercial/industrial organisations involved in the proposal. Strategic impact of the proposed project in terms of improvement of competitiveness or creation of markets and of market opportunities for the participants and for users of the results should be described. This could, where appropriate, include assessment of market size, competition, the benefits from using the products or services based on the results, pricing and potential sales.

Model of Evaluation Summary Report¹²

Programme:

Date:

Proposal No.:

Proposal title:

Proposal acronym (if used):

Marks achieved for evaluation criteria:

1.

Scientific/technological quality and innovation

Comments:

☐
2.

Community added value and contribution to EU policies

Comments:

☐
3.

Contribution to Community social objectives

Comments:

☐
4.

Economic development and S&T prospects

Comments:

☐
5.

Resources, partnership and management

Comments:

☐
- ☐

Overall

General/overall comments [including proposals for modifications and possibilities for clustering/fusion with other proposals]:
